

1932/33 lekt. komp.

PAŃSTWOWE GIMNAZJUM I.
TYPU KLASYCZNEGO DAWNEGO
IM. WINCENTEGO POŁA
W TARNOPOLU.

∞ ∞ ∞

Sprawozdanie

DYREKCJI ZA ROK SZKOLNY

1932/33.

NAKŁADEM WŁASNYM.

TARNOPOL 1933.

Z DRUKARNI M. KAHANEGO W TARNOPOLU.

PAŃSTWOWE GIMNAZJUM I.
TYPU KLASYCZNEGO DAWNEGO
IM. WINCENTEGO POŁA
W TARNOPOLU.

⊗ ⊗ ⊗

Sprawozdanie

DYREKCJI ZA ROK SZKOLNY

1932|33.

Biblioteka Jagiellońska

1002682027

NAKŁADEM WŁASNYM.

TARNOPOL 1933.

Z DRUKARNI M. KAHANEGO W TARNOPOLU.

103743 II

~~Przyp. Sobole. Tempel. G. G. G.~~

II 1932/33

BIBLIOTHECA
UNIV. JAGELL.
CRACOVENSIS

I. Skład Grona Nauczycielskiego

w roku szkolnym 1932/33.

A. Dyrektor.

1. **Pytel Dominik**, dyrektor, uczył języka greckiego w kl. IV₅, tyg. godz. 5.

B. Nauczyciele etatowi.

2. **Inż. Fałendysz Józef**, nauczyciel stały, opiekun kółka szkolnego L. O. P. P. i kółka turystyczno-krajoznawczego, zawiadowca gabinetu przyrodniczego i pracowni biologicznej, uczył od 1 lutego 1933 r. matematyki w kl. IIa₃, przyrodoznawstwa w kl. IIa₄, IIb₄, III₃+₄, VI₄+₂, tyg. godz. 26.

3. **Graubart Ozjasz**, profesor, opiekun klasy VI, zawiadowca gabinetu fizykalnego i pracowni fizykalnej, prowadził uczniowską kasę oszczędności, uczył matematyki w kl. IIb₃, III₃, IV₃, V₃, VI₂, VII₂, VIII₂, fizyki w kl. VII₃, tyg. godz. 21.

4. **Kosiak Marjan**, profesor, opiekun kl. III, prefekt Bursy Polskiej im. Maurycego Maciszewskiego, opiekun kółka filologicznego, uczył jęz. łacińskiego, w kl. IIb₂, III₄, jęz. greckiego w kl. V₃, VII₅, VIII₄, tyg. godz. 20.

5. **Lercher Ferdynand**, nauczyciel stały, opiekun kl. VII, zawiadowca biblioteki nauczycielskiej i zbiorów do nauki historii i geografji, prowadził czytelnię uczniów i samorząd szkolny, kierował praktyką przedegzaminową kandydatów na nauczycieli historii w szkołach średnich, uczył jęz. polskiego w kl. III₄, historii w kl. IV₃, V₃, VI₃, VII₃, VIII₃, geografji w kl. IV₂, V₂, tyg. godz. 23.

6. **Mosler Józef**, profesor, opiekun kl. IV, zawiadowca biblioteki niemieckiej uczniów, uczył jęz. niemieckiego w kl. III₄, IV₄, V₄, VI₃, VII₃, VIII₃, tyg. godz. 21.

7. **Rybiński Adam**, nauczyciel tymczasowy, opiekun klasy V, zawiadowca biblioteki polonistycznej uczniów, opiekun kółka polonistycznego, kierował praktyką przedegzaminową kandydatów na nauczycieli jęz. polskiego w szkołach średnich, uczył od 1 października 1933 roku jęz. polskiego w kl. IV₃, V₃, VI₃, VII₄, VIII₃, historii w kl. IIa₂, jęz. niemieckiego w kl. IIa₄, tyg. godz. 22.

8. **Szewczyk Piotr**, nauczyciel stały, opiekun klasy IIa, uczył jęz. łacińskiego w kl. IIa₂, IV₅, jęz. greckiego w kl. VI₅, uzupełniał etatowy wymiar godzin w Państw. Gimn. Żeńsk. w kl. IV₆, tyg. godz. 18.

9. **Inż. Syrek Jan**, nauczyciel stały, pomocnik dyrektora w czynnościach kancelaryjnych, opiekun kółka szkolnego L. O. P. P. i kółka turystyczno-krajoznawczego, zawiadowca gabinetu przyrodniczego i pracowni biologicznej, kierował praktyką przedegzaminową kandydatów na nauczycieli przyrodoznawstwa w szkołach średnich, uczył do dnia 31 stycznia 1933 roku matematyki w kl. IIa₃, przyrodoznawstwa w kl. IIa₄, IIb₄, III₅+₄, VI₄+₂, tyg. godz. 26.

10. **Ks. Urba Marjan**, profesor, opiekun Sodalicji Marjańskiej, uczył religii rzym.-kat. w kl. IIa+IIb₂, III₂, IV₂, V₂, VI₂, VII₂, VIII₂, jęz. niemieckiego w kl. IIb₄, tyg. godz. 18.

11. **Wiśniewski Karol**, nauczyciel stały, opiekun klasy VIII, zawiadowca zbiorów do nauki filologii klasycznej, uczył jęz. łacińskiego w kl. V₅, VI₅, VII₅, VIII₄, propedeutyki filozofji w kl. VIII₃, tyg. godz. 22.

12. **Woytoń Tadeusz**, nauczyciel stały, opiekun klasy V, zawiadowca biblioteki polonistycznej uczniów, opiekun kółka polonistycznego, kierował praktyką przedegzaminową kandydatów na nauczycieli jęz. polskiego w szkołach średnich, uczył od początku roku szkolnego do 30 września 1932 r. jęz. polskiego w kl. IV₃, V₃, VI₃, VII₄, VIII₃, jęz. niemieckiego w kl. IIa₄, hist. w kl. IIa₂, tyg. godz. 22.

C. Nauczyciele kontraktowi.

13. **Dr. Machalski Franciszek**, nauczyciel kontraktowy, sekretarz Rady Pedagogicznej, opiekun kl. IIb, opiekun drużyny harcerskiej, uczył jęz. polskiego w kl. IIa₄, IIb₄, historii w kl. IIb₂, geografji w kl. IIa₃, IIb₃, tyg. godz. 16.

D. Nauczyciele dochodzący z innych zakładów.

14. **Babad Hersch**, nauczyciel stały państw. gimn. III, uczył religii mojżeszowej w kl. IIa+IIb₂, III₂, IV₂, tyg. godz. 6.

15. **Buła Józef**, nauczyciel stały państw. gimn. II, opiekun kółka sportowego młodzieży, prowadził ćwiczenia cielesne w kl. IIa₂, IIb₂, III₂, IV₂, V₂, VI₂, VII₂, VIII₂, hufiec P. W. w kl. VI₂, VII₂, tyg. godz. 20.

16. **Hajda Filip**, nauczyciel kontraktowy, państw. gimn. II, uczył jęz. ruskiego jako przedmiotu nadobowiązkowego w kl. IIa+IIb+III+IV₂, V+VI₂, VII+VIII₂, tyg. godz. 6.

17. **Pelczarski Wojciech**, nauczyciel stały państw. gimn. II, uczył geografji w kl. III₂, tyg. godz. 2.

18. **Rybak Olga**, nauczycielka stała państw. szkoły powszechnej im. A. Mickiewicza, uczyła śpiewu w kl. IIa₁, IIb₁, III₁, prowadziła chór szkolny w kl. (IV—VIII)₂, tyg. godz. 5.

19. **Sadowski Nicefor**, profesor państw. gimn. II, uczył fizyki w kl. VIII₃+₁, tyg. godz. 4.
20. **Ks. Sembaj Tymoteusz**, nauczyciel kontraktowy państw. gimn. III, uczył religii gr.-kat. w kl. IIa+b₁, III₁, IV₁, tyg. godz. 3.
21. **Szczepanik Władysław**, nauczyciel stały państw. gimn. II, uczył rysunków w kl. IIa₂, IIb₂, III₂+₂, tyg. godz. 8.

E. Lekarze szkolni.

22. **Dr. Schmidt Jan**, kontraktowy lekarz szkolny, sprawował nadzór i opiekę higieniczno-lekarską nad młodzieżą wszystkich klas, tyg. godz. 4.
23. **Hordyńska Wanda**, kontraktowy lekarz-dentysta, sprawowała opiekę higieniczno-dentystyczną nad młodzieżą tutejszego zakładu, tyg. godz. 2¹/₂.

F. Siła kancelaryjna (sekretarz).

24. **Raczuń Adolf**, kandydat na nauczyciela szkół średnich i praktykant w zakresie nauczania jęz. polskiego i wychowawstwa, zatrudniony w charakterze pomocniczej siły kancelaryjnej (sekretarza), na podstawie zarządzenia Kurat. O. S. L. z dnia 16 stycznia 1933 r. Nr. BP-34136 32 od 1 lutego 1933 r.

G. Praktykanci.

25. **Dr. Fischer Otto**, kandydat na nauczyciela szkół średnich, odbywał praktykę przedegzaminową z przyrodoznawstwa w kl. VI₆, IIb₄, do 1 lutego 1933 r. pod kierunkiem naucz. Inż. Syrka Jana, tyg. godz. 10.
26. **Mgr. Pickholz Reisel**, kandydatka na nauczycielkę szkół średnich, odbywała praktykę przedegzaminową z historii pod kierunkiem naucz. Lerchera Ferdynanda w kl. V₃, VII₃, VIII₃, tyg. godz. 9.
27. **Mgr. Raczuń Adolf**, kandydat na nauczyciela szkół średnich odbywał praktykę przedegzaminową z jęz. polskiego pod kierunkiem naucz. Woytonia Tadeusza do 30 września 1932 r., od 1 października 1932 r. pod kierunkiem naucz. Rybińskiego Adama w kl. IV₃, VI₃, VIII₃, tyg. godz. 9.

H. Woźni:

1. **Samardak Marjan**, starszy woźny, XIII d.
2. **Maciewicz Szczepan**, woźny, XV d.
3. **Steciuk Franciszek**, woźny prowizoryczny, XVI c.

II. Ruch w Gronie Nauczycielskiem

w ciągu roku szkolnego 1932/33.

a) Przybyli :

Inż. Fałendysz Józef, nauczyciel stały przeniesiony w tym samym charakterze z państw. gimn. III im. M. Kopernika w Tarnopolu reskryptem Kuratorjum O. S. L. z dnia 20 stycznia 1933 r. Nr. BP-2264/33 do tutejszego zakładu.

Dr. Machalski Franciszek, na podstawie zarządzenia Kuratorjum O. S. L. z dnia 30 lipca 1932 r. Nr. BP-336/32, zatrudniony w tutejszym zakładzie w charakterze nauczyciela kontraktowego od 1 września 1932 r.

Rybiński Adam, nauczyciel kontraktowy państw. gimn. II w Tarnopolu, zamianowany reskryptem Kuratorjum O. S. L. z dnia 23 września 1932 r., Nr. BP-19824/32, nauczycielem tymczasowym w tutejszym zakładzie; objął obowiązki służbowe 1 października 1932 roku.

b) Ubyli :

Inż. Syrek Jan, nauczyciel stały, przeniesiony reskryptem Kuratorjum O. S. L. z dnia 20 stycznia 1933 r., Nr. BP-2265/33 z tutejszego zakładu do Państwowego Gimnazjum III im. M. Kopernika w Tarnopolu.

Woytoń Tadeusz, nauczyciel stały, przeniesiony na równorzędne stanowisko do Państwowego Gimnazjum w Złoczowie, reskryptem Kuratorjum O. S. L. z dnia 23 września 1932 r., Nr. BP-23430/32, z poruczeniem pełnienia obowiązków dyrektora w tamtejszym zakładzie.

III. Pomieszczenie Zakładu.

a) Pomieszczenie :

Zakład mieści się w budynku państwowym przy ulicy 3-go Maja l. 8. Posiada 35 ubikacyj, w których pomieszczone są sale szkolne, gabinet przyrodniczy, gabinet fizykalny, sala ćwiczeń do nauki biologii, sala ćwiczeń do nauki fizyki i chemji, pokój przygotowawczy dla nauczyciela, sala rysunkowa, czwitelnia, biblioteka nauczycielska, biblioteka uczniowska, ambulatorjum lekarza szkolnego, izba harcerska, łazienka, portjerka, mieszkanie dyrektora Zakładu i mieszkanie woźnego.

Podczas miesięcy wakacyjnych wybudowano trzy nowe piece kaflowe, przestawiono dwa stare, pobielono sześć sal szkolnych i odnowiono lamperje we wszystkich salach szkolnych oraz w westibulu.

Budynek potrzebuje jeszcze nowego dachu, podłóg parkietowych, kilku nowych pieców kaflowych, krytej instalacji elektrycznej, higienicznych urządzeń klozetowych, oparkania i odpowiedniego urządzenia wewnętrznego, a przede wszystkim nowych ławek szkolnych.

Bolączką Zakładu jest brak własnej sali gimnastycznej, auli i obszernego dziedzińca. Brakowi temu zaradzono w części przez wynajęcie sali „Sokoła“ tarnopolskiego za czynszem 1120 złotych rocznie, w której młodzież pobierała naukę ćwiczeń cielesnych. Gry i zabawy na wolnym powietrzu prowadzono częściowo na boisku „Sokoła“, częściowo na terenie własnej przystani wioślarskiej w Petrykowie.

Nabożeństwa szkolne odprawiono dla młodzieży w kościele O. O. Dominikanów. Pomniejsze uroczystości odbywano w sali klasy VI-tej, ważniejsze i zakrojone na szerszą skalę w sali „Sokoła“.

IV. Nauka.

a) Początek i koniec roku szkolnego.

Rok szkolny 1932/33 rozpoczęto dnia 1 września 1932 r. uroczystym nabożeństwem w kościele parafjalnym i cerkwi. W nabożeństwie wzięła udział młodzież, dyrektor, grono nauczycielskie i rodzice uczniów, zgrupowani w Kole Rodzicielskiem przy tutejszym Zakładzie. Po nabożeństwie wróciła młodzież do Zakładu, gdzie odczytano jej podział godzin. Normalna nauka szkolna rozpoczęła się dnia 2 września 1932 r. o godzinie 8-ej rano.

Bieżący rok szkolny zakończono dnia 14 czerwca 1933 r. uroczystym nabożeństwem w kościele parafjalnym i cerkwi, poczem młodzież wróciła do swych sal szkolnych, gdzie jej rozdano świadectwa roczne.

W związku z reformą szkolnictwa przeprowadzono w bieżącym roku szkolnym egzaminy wstępne do klasy I-szej nowego ustroju, 16 czerwca 1933 roku.

b) Program nauki.

Naukę prowadzono według programu dla gimnazjum typu klasycznego dawnego, ze zmianami w planie godzin i programie nauki w klasie II gimnazjów państwowych, wprowadzonymi

okólnikami Min. W. R. i O. P. Nr. 84 z dnia 20 maja 1932 r. I Pr. 2295/32 i Nr. 119 z 7 lipca 1932 r. I Pr. 3075/32, z tem, że klasy i w związku z reorganizacją szkolnictwa w b. roku szkolnym nie było.

Naukę religji grecko-katolickiej pobierali uczniowie klas IIa+IIb₁, III₁ i IV₁ w jednej godzinie tygodniowo w tutejszym Zakładzie, uczniowie klas V—VIII pobierali naukę religji grecko-katolickiej po 2 godziny tygodniowo w państwowym gimnazjum III łącznie z uczniami tamtejszego zakładu.

Naukę religji mojżeszowej udzielano w tut. Zakładzie uczniom klasy IIa+IIb₂, III₂, IV₂ po 2 godziny tygodniowo, uczniowie pozostałych klas pobierali naukę religji mojżeszowej w państwowym gimnazjum III łącznie z uczniami tamtejszego zakładu.

Dwaj uczniowie wyznania ewangelickiego byli egzaminowani przez duchownych tego wyznania ze Stanisławowa i Stryja.

c) Program nauki przedmiotów nadobowiązkowych.

1) Chór szkolny i zespół muzyczny :

Nadobowiązkowa nauka śpiewu dla uczniów klas IV—VIII odbywała się w 2 godzinach tygodniowo. Uczniowie, pobierający naukę śpiewu jako przedmiotu nadobowiązkowego, byli zgrupowani w chórze szkolnym, który występował na wszystkich uroczystościach szkolnych łącznie z zespołem muzycznym, w którego skład wchodził uczniowie uczący się prywatnie gry na różnych instrumentach. Chór szkolny prowadziła nauczycielka Rybakówna Olga, zaś zespołem muzycznym opiekował się nauczyciel Wiśniewski Karol.

2) Język ruski:

W roku bieżącym podobnie jak w ubiegłym pobierali w tutejszym Zakładzie naukę języka ruskiego uczniowie wyznania grecko-katolickiego w 6-ciu godzinach tygodniowo.

Ze względu na szcuptłą liczbę tych uczniów w poszczególnych klasach stworzono 3 kursy, a mianowicie z klas IIa+IIb+III+IV₂, V-VI₂, VII-VIII₂. Naukę języka ruskiego ze względu na materiał naukowy była nadobowiązkowa, natomiast wszyscy uczniowie grecko-katolickiego wyznania mieli obowiązek na nią uczęszczać. Z powodu grupowego zespolenia uczniów przeznaczono na naukę języka ruskiego szóstą godzinę przedpołudniową. Naukę języka ruskiego prowadził Hajda Filip, nauczyciel kontraktowy państwowego gimnazjum II.

d) Wycieczki naukowe i ćwiczenia praktyczne w pracowniach szkolnych.

W zakładzie istnieją trzy pracownie, a mianowicie: 1) biologiczna, 2) fizykalna, 3) rysunkowa.

Pracownia biologiczna pomieszczona jest na II piętrze w sali o powierzchni 43,26 m² i połączona jest jednoskrzydłowymi drzwiami z muzeum przyrodniczym. Umeblowanie pracowni stanowi 12 stolików krytych linoleum, 24 krzesła dębowych, stół dla nauczyciela, 1 szafa na szkło i przyrządy laboratoryjne, 2 gabloty na wagę i mikroskopy oraz na odczynniki chemiczne.

W pracowni pomieszczone były również w b. roku szkolnym 3 akwarja oraz cały szereg hodowli roślinnych i zwierzęcych. Z pracowni korzystali uczniowie klasy VI-ej, pobierając naukę przyrodznawstwa metodą laboratoryjną.

Kierownikiem był do 31 stycznia 1933 r. nauczyciel inż. Syrek Jan, od 1 lutego 1933 r. nauczyciel inż. Fałendysz Józef.

Pracownia fizykalna pomieszczona na II piętrze, połączona była drzwiami z gabinetem fizykalnym i pokojem przygotowawczym. Umeblowanie pracowni fizykalnej stanowi stół dla nauczyciela, 6 stołów ćwiczeniowych dla uczniów, przymocowanych metalowymi kątownikami do podłogi, 25 taboretów, 3 szafy wagowe z półkami przyściennymi, 2 szafy na komplety do ćwiczeń, tablica ścienna podwójna na blokach i linje stalowej do przesuwania, szafka z tablicą rozdzielczą do elektryczności.

Z pracowni korzystali uczniowie klas VII-VIII, gdzie pobierali naukę fizyki metodą laboratoryjną.

Kierownikiem pracowni był profesor Graubart Ozjasz.

Pracownia rysunkowa pomieszczona jest na II piętrze w dużej sali o powierzchni 68,28 m². Umeblowanie pracowni stanowi 7 dużych stołów rysunkowych, 24 krzesła, 2 szafy i 2 gabloty na modele rysunkowe. W pracowni rysunkowej odbywały się lekcje rysunków dla klas IIa, IIb i III.

Kierownikiem pracowni był nauczyciel Władysław Szczepanik.

Lekcje przyrodznawstwa poza zajęciami w pracowni biologicznej odbywały się także w myśl programów na wycieczkach szkolnych, które prowadzono w porze jesiennej, zimowej i wiosennej w okolice Tarnopola. Każda wycieczka miała zgóry wyznaczony cel i zakres obserwacji.

Poza wycieczkami przyrodniczymi odbywali uczniowie także wycieczki geograficzne i rysunkowe.

e) Pomoce naukowe.

Biblioteka nauczycielska. W bieżącym roku szkolnym stan liczebny książek zwiększył się nieznacznie z powodu braku odpowiednich funduszy. Dyrekcja odniosła się do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego o udzielenie subwencji na zakupienie niezbędnych książek pedagogicznych, których brak poważnie daje się odczuwać. W b. r. szk. p. R. Pickholz

uzgodniła stan faktyczny biblioteki z istniejącym inwentarzem. Ponadto Dyrekcja wydelegowała sekretarza tutejszego Zakładu p. Racznia Adoifa na specjalny 10-dniowy kurs bibliotekarski do Biblioteki Uniwersyteckiej we Lwowie, gdzie przeszedł on przeszkolenie pod kierunkiem W. Pana Dr. R. Kotuli, dyrektora Bibl. Uniw. we Lwowie, od 1 do 10 maja 1933 r. i obecnie przygotowuje prace nad przekatalogowaniem biblioteki według najnowszych wymogów techniki bibliotekarskiej.

Biblioteka prenumerowała następujące czasopisma: Poradnik w sprawach nauczania i wychowania, (dar Min.), Oświata i Wychowanie, Zrąb, Wychowanie fizyczne, Parametr, Ruch Pedagogiczny i Praca ręczna w szkole (dar Min. W. R. i O. P.), Fizyka i Chemja.

Zawiadowcą biblioteki nauczycielskiej był nauczyciel Ferdynand Lercher.

Biblioteka uczniowska polska. Biblioteka liczyła 1506 dzieł w 1680 tomach.

Zawiadowcą biblioteki był do 30 września 1932 r. nauczyciel Tadeusz Woytoń, od 1 października 1932 r. nauczyciel Adam Rybiński.

Bibliotekarzem był uczeń klasy VI, Dobrucki Aleksander.

Biblioteka uczniowska niemiecka liczyła w roku sprawozdawczym 539 dzieł w 898 tomach. Zawiadowcą biblioteki był profesor Józef Mosler, bibliotekarzem uczeń klasy VIII Weitz Jachiel.

Gabinet geograficzny. Stan liczebny gabinetu geograficznego nie zmienił się. Obejmuje 361 środków naukowych w postaci 72 map fizycznych, 73 politycznych i historycznych, 206 obrazów do nauki historii i geografii, 8 map plastycznych i 2 globusów. Gabinetem zawiadywał nauczyciel Ferdynand Lercher.

Gabinet fizyczny liczył w bieżącym roku szkolnym 768 pozycji. W bieżącym roku szkolnym zakupiono nowe przyrządy niezbędne dla nauki fizyki, w szczególności epidiaskop, którego brak dawał się dotkliwie odczuwać przy nauce fizyki i przyrodoznawstwa.

Gabinet fizyczny liczył w roku sprawozdawczym w dziale: mech. ciał stałych 168 pozycji, mechanika cieczy 28 poz., mech. gazów 35 pozycji, ciepło 57 pozycji, akustyka 35 pozycji, optyka 101 pozycji, magnetyzm i elektryczność 194 pozycji, chemja 88 pozycji, utensilja 51 pozycji, przybory do geometrii 11 pozycji. Zawiadowcą gabinetu był profesor Graubart Ozjasz.

Gabinet przyrodniczy. Inwentarz gabinetu przyrodniczego powiększył się w bieżącym roku szkolnym o 34 pozycje inwen-

tarza. Gabinet przyrodniczy liczy w roku sprawozdawczym w dziale: I. mineralogia 622 poz., botanika 196 poz., zoologia 403 poz., tablice 451 poz., przybory i narzędzia gabinetowe 98 poz. Razem liczy gabinet 1770 pozycji inwentarza.

Zawiadowcą gabinetu był do 31 stycznia 1933 r. nauczyciel inż. Syrek Jan, od 1 lutego 1933 r. nauczyciel inż. Fałendysz Józef.

Gabinet rysunków odręcznych. Stan inwentarza gabinetu rysunkowego liczył, po wykreśleniu przedmiotów bezwartościowych 143 pozycję. Gabinetem zawiadywał nauczyciel Władysław Szczepanik.

Gabinet archeologiczny liczył w bieżącym roku szkolnym 112 pozycję inwentarza. Gabinetem zawiadywał nauczyciel Karol Wiśniewski.

Gabinet do celów wychowania fizycznego liczył w bieżącym roku szkolnym 45 pozycję. Gabinetem zawiadywał nauczyciel Józef Buła.

Udział nauczycieli w kursach wychowawczych, konferencjach rejonowych międzyszkolnych, kursach i lekcjach metodycznych.

1. Dyrektor Dominik Pytel, na mocy zarządzenia Kurat. O. S. L. z dnia 29 września 1932 r. Nr. II-14598/32, brał udział w 5-ciotygodniowym kursie pedagogicznym dla dyrektorów szkół średnich w Warszawie, od 10 października 1932 do 13 listopada 1932 r.

2. Nauczyciele jęz. polskiego wzięli udział w konferencji rejonowej polonistów w II i I gimnazjum 20 marca, fizyki i chemji w konferencji naucz. chemji w II gimn. 28 stycznia i 25 lutego w konferencji rejon. biolog. w I gimn. i państw. gimn. żeńsk.

3. Nauczyciele brali udział w międzyszkolnych konferencjach wychowawczych, zorganizowanych przez Komisję międzyszkolną w dniach 20 marca, 29 kwietnia i 27 maja, w myśl polecenia Minist. W. R. i O. P. i zarządzenia Kurat. O. S. L. z dnia 9 grudnia 1932 r. Nr. II-213224/32, na których wygłaszano referaty pedagogiczne, poruszające aktualne zagadnienia z zakresu pedagogiki wychowawczej.

4. Lekcje pokazowe w tutejszym Zakładzie przeprowadził dnia 20 marca 1933 r. Dr. Machalski Franciszek, z języka polskiego w klasie IIb, dnia 17 maja 1933 r. prof. Kosiak Marjan, z jęz. greckiego w klasie V, dnia 17 maja p. Wiśniewski Karol, z jęz. łacińskiego w klasie VIII.

Na lekcjach pokazowych byli obeni wszyscy nauczyciele języków, poczem odbyły się konferencje, na których omówiono ich dydaktyczne przeprowadzenie.

Posiedzenia Rady Pedagogicznej i Komisyj Klasowych.

W roku szkolnym 1932/33 odbyły się następujące posiedzenia Rady Pedagogicznej i Komisyj Klasowych:

Dnia 11 września 1932 r. omówiono na zwyczajnem posiedzeniu Rady Pedagogicznej wynik wpisów na rok szkolny 1932/33, rozdział czynności Grona Nauczycielskiego, rozkład materiału naukowego w poszczególnych klasach oraz przedyskutowano plan pracy wychowawczej na rok szkolny 1932/33. Omówiono również sprawę prowadzenia arkusza obserwacyjnego dla uczniów w roku szkolnym 1932/33.

Dnia 21 września 1932 r. Rada Pedagogiczna odbyła nadzwyczajne posiedzenie w sprawie wyboru z pośród Członków Grona tutejszego Zakładu kandydata do Komisji Kwalifikacyjnej dla nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących, w myśl okólnika Kurat. O. S. L. Nr. 361/32, z dnia 12 września 1932 r. Wybrano naucz. Lerchera Ferdynanda.

Dnia 3 października 1932 r. odbyło się posiedzenie nauczycieli przedmiotów humanistycznych i realnych w sprawie ustalenia korelacji w nauczaniu tych przedmiotów.

Dnia 4 października 1932 r. odbyła się konferencja opiekunów klas (posiedzenia Rady Wychowawców) tut. Zakładu w sprawie uzgodnienia planów wychowawczych, samokształcenia się nauczycieli i w sprawie zorganizowania w b. r. szkolnym lekcji pokazowych w tut. Zakładzie.

Dnia 5 października 1932 r. odbyło się plenarne posiedzenie Rady Pedagogicznej w sprawie zatwierdzenia ogólnego i szczegółowego planu pracy wychowawczej i ułożenia planu pracy samokształceniowej nauczycieli.

Dnia 7 października 1932 r. odbyło się posiedzenie Rady Pedagogicznej w sprawie uwolnienia uczniów od taksy administracyjnej względnie zniżenia jej do połowy.

Dnia 13 października 1932 r. odbyło się plenarne posiedzenie Rady Pedagogicznej, na którym rozpatrywano podania uczniów o uwolnienie od taksy administracyjnej.

Dnia 16 listopada 1932 r. odbyło się posiedzenie Komisyj Klasowych za I okres konferencyjny.

Dnia 28 listopada 1932 r. odbyło się posiedzenie Rady Pedagogicznej w sprawie klasyfikacji na I okres konferencyjny. Opiekunowie klas i organizacyj przedłożyli sprawozdania z dotychczasowej pracy.

Dnia 17 grudnia 1932 r. odbyło się posiedzenie Komisyj Klasowych dla przeprowadzenia klasyfikacji uczniów za I półrocze r. szk. 1932/33.

Dnia 22 grudnia 1932 r. odbyło się zwyczajne posiedzenie Rady Pedagogicznej w sprawie klasyfikacji za II okres konferen-

cyjny. Wychowawcy klas przedłożyli sprawozdanie z przerobionego materiału i z dotychczasowej pracy wychowawczej w organizacjach uczniów za I półrocze r. szk. 1932/33.

Dnia 17 lutego 1933 r. odbyło się zwyczajne posiedzenie Rady Pedagogicznej w sprawie załatwienia podań uczniów o zniesienie taksy administracyjnej w drugim półroczu r. szk. 1932/33.

Dnia 31 marca 1933 r. odbyło się posiedzenie Komisji Klasowych w sprawie zachowania i postępów uczniów w III-cim okresie konferencyjnym.

Dnia 10 kwietnia 1933 r. odbyło się zwyczajne posiedzenie Rady Pedagogicznej w sprawie ocen zachowania i postępów w nauce w III-cim okresie konferencyjnym.

Dnia 12 maja 1933 r. odbyło się posiedzenie Rady Pedagogicznej w sprawie uporządkowania ksiąg inwentarзовych.

Dnia 17 maja 1933 r. odbyło się posiedzenie Komisji Klasowej dla przeprowadzenia klasyfikacji w klasie VIII, oraz przeprowadzenia egzaminu dojrzałości z abiturjentami tut. Zakładu.

Dnia 12 czerwca 1933 r. odbyło się posiedzenie Komisji Klasowych w sprawie rocznej klasyfikacji uczniów.

Dnia 22 czerwca 1933 r. odbyło się posiedzenie Rady Pedagogicznej, zamykające rok szkolny 1932/33.

Posiedzeniom Rady Pedagogicznej oraz Komisji Klasowych przewodniczył dyrektor Zakładu, sekretarzował nauczyciel Dr. Machalski Franciszek.

V. Wychowanie.

Wychowanie odbywało się planowo i zgodnie z planem pracy wychowawczej Zakładu, który opracowała Rada Pedagogiczna na początku roku szkolnego 1932/33. Każdy nauczyciel pracujący w Zakładzie obowiązany był poza godzinami nauczania do pracy wychowawczej nad młodzieżą w zorganizowanych jednostkach, jakimi były klasy, gminy klasowe, gmina szkolna, kółka naukowe i organizacje szkolne. Praca wychowawcza obejmowała wychowanie religijno-moralne, państwowe, społeczne, umysłowe, estetyczne, fizyczne i opiekę pozaszkolną.

A. Samokształcenie się nauczycieli.

Równocześnie z realizowaniem planu wychowawczego zapoznawali się nauczyciele z nowymi dziełami pedagogicznymi, udzielali sobie nawzajem wiadomości o współczesnym ruchu pedagogicznym, najnowszych postulatach i metodach pracy wycho-

wawczej, wygłaszając na posiedzeniach naukowych Rady Pedagogicznej referaty na temat aktualnych zagadnień.

Wygłoszono następujące referaty: Dyrektor Pytel Dominik: „Plan pracy wychowawczej w zakładzie na rok szkolny 1932/33. Nauczyciel Szewczyk Piotr: „O sztuce wychowania“. Dyrektor Pytel Dominik: „Postawa wychowawcza nauczyciela“. Nauczyciel Dr. Machalski Franciszek: „Wychowanie państwowe w nauczaniu języka polskiego“. Dyrektor Pytel Dominik: „Współpraca szkoły z domem“. Nauczyciel Wiśniewski Karol: „Praktyczne stosowanie arkusza obserwacyjnego“. Dyrektor Pytel Dominik: „Praca wychowawcza a rozwój psychiczny młodzieży“. Profesor Graubart Ożjasz: „Psychologia grupy“. Oprócz tego wszyscy nauczyciele brali udział w wychowawczych konferencjach międzyszkolnych, na których wysłuchali referatów na temat przeciwdziałania złym wpływom pozaszkolnym na młodzież, pracy wychowawczej w samorządzie szkolnym i w świetlicy szkolnej.

B. Wychowanie religijno-moralne.

Wychowanie religijne zmierzało do założenia silnych fundamentów moralnych w duszach młodzieży. W duchu urabiania najszlachetniejszych uczuć i dążeń w sercach młodzieży odbywały się egzorty i nabożeństwa w niedziele i święta, lekcje religii i praktyki religijne.

Uczniowie przystępowali trzy razy do św. Sakramentów, w okresie zaś wielkanocnym wysłuchali nauk rekolekcyjnych, które wygłosił ks. Chwastyk Michał. Organizacjami uczniowskimi w których młodzież pogłębiała swe uczucia religijne, wpływające w głębi duszy i przekonania, były „Sodalicja Marjańska“ i „Związek Misyjny“. Poza materiałem naukowym posługiwano się w zakresie pracy misyjnej Kościoła lekturą pomocniczą: „Przewodnikiem Katolickim“ oraz „Głosami Katolickimi“. Niemalą też rolę odgrywały ilustracje.

C. Wychowanie obywatelsko-państwowe.

W sumie zabiegów wychowawczych Rady Pedagogicznej naczelną rolę zajmowały wysiłki w kierunku wychowania obywatelsko-państwowego, które odbywało się na lekcjach wszystkich przedmiotów nauki szkolnej oraz w organizacji pracy szkolnej i życia szkolnego. Wysiłki wychowawców zmierzały do tego, aby zapoznać wychowanków z aktualnymi zagadnieniami państwowymi i obywatelskimi i nastawić ich uczuciowo dla Państwa, nauczyć ich czcić i kochać własne Państwo i pracować dla Państwa. Przy każdej więc sposobności wpajano w uczniów poczucie obowiązku pracy dla Państwa, poszanowania Władz państwowych i należynej czci dla osób dzierżących ster nawy państwowej

Prezydenta Rzeczypospolitej oraz Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, którego ideologję pracy dla Państwa starano się wszczepić w serce i umysł każdego ucznia.

Uroczyste obchody świąt państwowych i rocznic urządzone przez szkołę i społeczeństwo, przemawiały bezpośrednio i w sposób bardzo żywy do rozumu i serca młodzieży, wśród której znajdowały zawsze żywy oddźwięk i rozbudzały ambicję w starannem przygotowaniu uroczystości szkolnych, związanych z doniosłymi wydarzeniami i przejawami współczesnego życia narodu i Państwa polskiego.

Programy uroczystości szkolnych były następujące:

Dnia 11 listopada 1932 w 14-rocznicę odzyskania niepodległości Państwa polskiego.

1. Marsz odegrał Zespół orkiestry szkolnej pod kierunkiem Morksa Natana, ucz. kl. VIII.
2. Przemówienie okolicznościowe wygłosił Białowas Mikołaj ucz. kl. VII.
3. „Jeszcze Polska nie zginęła“, hymn odegrał Zespół orkiestry szkolnej.
4. J. Mączka: „Zwiastun“, deklam. wygłosił Brzozowski Janusz, ucz. kl. IIa.
5. „Młode Orle“ odśpiewał Chór szkolny pod kierunkiem Szczurki Emiljana, ucz. kl. VIII.
6. K. Bartłomiejczyk: „Odrodzeni“, dekl. wygłosił Tarnawski Stanisław, ucz. kl. III.
7. „Serenada“ — odegrał Zespół orkiestry szkolnej.
8. St. Rossowski: „Pieśń o zgodzie“, dekl. wygłosił Szwarz Mojżesz, ucz. kl. III.
9. „Czas do pracy“ odśpiewał Chór szkolny.
10. „Walczyk Larissa“ odegrał Zespół orkiestry szkolnych.
11. „Boże coś Polskę“, hymn odśpiewała unisono cała młodzież szkolna i grono nauczycielskie.

Uroczystość Patrona Zakładu, św. Stanisława Kostki obchodziła młodzież dnia 16 listopada 1932 r.

Na wysłuchaniu Mszy św. i odpowiedniej egzorty odbył się poranek z następującym programem:

1. O życiu św. Stanisława Kostki — przemówienie wygłosił Kamiński Antoni, ucz. kl. VIII.
2. „O Patronie ukochany“ odśpiewał Chór szkolny.
3. „O Stanisławie, patronie młodzieży“ — deklam. wygłosił Sławny Kazimierz, ucz. kl. IV.
4. „Mons salvus“ — recytacja — wygłosił Babczyszyn Marcin, ucz. kl. VIII.
5. „My chcemy Boga“ — odśpiewał Chór szkolny.

Dnia 22 stycznia po nabożeństwie w niedzielę urządziła Gmina szkolna poranek ku uczczeniu 70 rocznicy Powstania styczniowego z następującym programem:

1. Młodzież dzisiejsza a Powstanie styczniowe — przemówienie wygłosił naucz. Lercher Ferdynand.

2. F. Kroun: „Tęsknota za ojczyzną“ wykonała orkiestra szkolna pod kierow. N. Marksa, ucz. kl. VIII.

3. W. Pol: „Sztandar“ — deklam. wygłosił Samborski Rudolf, ucz. kl. III.

4. „Serenada“ — odegrał Zespół orkiestry szkolnej.

5. „Wspomnienie o Ludwiku Narbucie“ — wygłosił Babczyżyn Marcin, ucz. kl. VII.

6. „Jeszcze Polska nie zginęła“ hymn odśpiewała młodzież.

Imieniny Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej prof. Ignacego Mościckiego uczciła młodzież uroczystym porankiem w dniu 1 lutego 1933 r. Na program złożyły się:

1. Marsz „W obozie cyganów“ wykonany przez Zespół orkiestry szkolnej pod batutą Morksa Natana, ucz. kl. VIII.

2. Pan Prezydent Ignacy Mościcki — przemówienie wygłosił Białowąs Mikołaj, ucz. kl. VII.

3. St. Wyspiański: „Veni creator“ — deklamacja chóralna — wygłosili uczniowie klas wyższych.

4. „Marsz rycerski“ odśpiewał Chór szkolny pod kierownictwem Szczurki Emiljana, ucz. kl. VIII.

5. „Fantazja trubadura“ — solo skrzypcowe, wykonał Morksnatan, ucz. kl. VIII.

6. J. Mączka: „Przysięga“, dekl. wygłosił Tarnawski Stanisław, ucz. kl. III.

7. Wroński: „Tęsknota“ — odegrał Zespół orkiestry szkolnej.

8. „Czas do boju“ — odśpiewał Chór szkolny.

9. „Boże coś Polskę“ — hymn odśpiewała młodzież szkolna z gronem nauczycielskiem.

W sobotę 18 marca jako w przededniu imienin Marszałka Józefa Piłsudskiego poza udziałem w obchodzie zewnętrznym urządziła gmina szkolna uroczysty poranek z następującym programem:

1. Marsz odegrała orkiestra szkolna pod batutą Morksa Natana, ucz. kl. VIII.

2. Rola Marszałka w życiu narodu i Państwa polskiego — przemówienie wygłosił opiekun gminy szkolnej, naucz. Lercher Ferdynand.

3. Or-Ot: „Piosenka o Komendancie“ — deklam. wygłosił Brzozowski Janusz, ucz. kl. IIa.

4. J. Ejsmond: „Do Komendanta“ — deklamacja zbiorowa 8-miu uczniów kl. II.

5. „Pieśń kadrówki“ — odśpiewał chór szkolny uczniów klas wyższych pod kierownictwem Szczurki Emiljana, ucz. kl. VII.

6. Or-Ot: „Powrót pułków polskich do Warszawy w 1920 r.“ — deklamacja wygłoszona przez St. Tarnawskiego, ucz. kl. III.

7. Maras: „Duet“ — wykonali na skrzypcach Morks Natan, ucz. kl. VIII i Günsberg Szymon, ucz. kl. IV.

8. H. Zbierzchowski: „Rokitno“ — deklamacja zbiorowa
a) Szarża ułanów polskich — wygłosiło 14 uczniów kl. V-VIII,
b) Pogrzeb — wygłosiło 12-tu uczniów kl. III.

9. Mendelsohn: „Pieśń wenecka“ — wykonała orkiestra szkolna.

10. Pieśń rycerska — odśpiewał chór uczniów klas wyższych.

11. Pieśń I Brygady — odśpiewali wszyscy uczniowie.

Dnia 2 maja 1933 r. staraniem młodzieży odbył się Uroczysty Wieczór ku uczczeniu rocznicy Konstytucji 3-Maja, jako święta państwowego. Na program złożyły się:

1. O Konstytucji 3-Maja — przemówienie Paliświata Pawła, ucz. kl. VIII.

2. L. Staff: „Polsko, nie jesteś Ty już niewolnicą“ — deklamacja Babczyszyna Marcina, ucz. kl. VIII.

3. „Mazurek 3-Maja“ — Chór uczniów pod kierownictwem Szczurki Emiljana, ucz. kl. VIII.

4. Or-Ot: „Głos Małachowskiego“ — deklamacja Szwarca Mojżesza, ucz. kl. III.

5. Wieniawski: „Dudziarz“ — solo skrzypcowe w wykonaniu Morksa Natana, ucz. kl. VIII.

6. K. Makuszyński: „Pieśń o ojczyźnie“ — deklamacja St. Tarnawskiego, ucz. kl. III.

7. Kotarbiński: „Z pieśnią“ — Chór uczniów jak pod 3.

8. „Wiązanka pieśni polskich“ — w wykonaniu orkiestry szkolnej pod batutą Morksa Natana, ucz. kl. VIII.

9. „Boże coś Polskę“ — hymn odśpiewany przez wszystkich uczniów i grono nauczycielskie.

W zakresie wychowania państwowego szła cała praca wychowawcza w tym kierunku, aby wychowankowie stali się pożytecznymi, czynnymi i ofiarnymi obywatelami w służbie dla Państwa. Organizacjami szkolnymi, które realizowały w szerokim zakresie wychowanie państwowe, były: 1. Gmina szkolna, 2. Straż Przednia, 3. Przysposobienie wojskowe, 4. Harcerstwo, 5. Koło Ligi Obrony Powietrznej Państwa, 6. Kółko krajoznawcze, o czym mówią następne ustępy sprawozdania.

1. Koło Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej Państwa.

Koło szkolne Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej Państwa rozpada się na Koło nauczycielskie L. O. P. P. i Koło uczniowskie L. O. P. P.

Do Koła nauczycielskiego należeli wszyscy członkowie grona nauczycielskiego w liczbie 12, do Koła uczniowskiego około 200 uczniów tutejszego Zakładu. Członkowie Koła I opłacali tytułem wkładki miesięcznej po 50 gr, członkowie Koła II po 10 gr.

Na czele Koła nauczycielskiego stał Dyrektor, na czele Koła II wybrany na zebraniu delegatów klasowych Zarząd, w skład którego wchodziło: 1. Leśniowski Jan, ucz. kl. VII, jako prezes, 2. Pietrasz Jan, ucz. kl. VI, jako sekretarz, 3. Pytel Adam, ucz. kl. V, jako skarbnik i 8 delegatów (po 1 z każdej klasy).

Zarząd Koła uczniów odbył pod kierunkiem opiekuna, którym był nauczyciel inż. Fałendysz Józef, 5 posiedzeń w sprawach związanych z działalnością Kółka L. O. P. P. Działalność Koła rozwijała się w 3 kierunkach: 1) uświadamiającym i samokształceniowym, 2) technicznym i 3) finansowym.

Działalność w kierunku uświadamiającym i samokształceniowym uwidoczniła się w wygłaszaniu referatów i korzystaniu z biblioteczki Koła L. O. P. P., liczącej 79 tomów. Bibliotekarzem był Runiewicz Jan, ucz. kl. V. Referaty z dziedziny lotnictwa i obrony przeciwgazowej wygłosili: 1. Dunajewski Kazimierz, ucz. kl. VIII: „O obronie przeciwgazowej“, 2. Runiewicz Jan, ucz. kl. V: „O Żwirce i Wigurze“, 3. Pytel Adam, ucz. kl. V: „Lot Orlińskiego do Tokio“, 4. Leśniowski Jan, ucz. kl. VII: „O szybownictwie“. Na referatach, ilustrowanych obrazkami, rzucanymi na ekran epiadiaskopem, było przeciętnie po 50 uczniów. Po referatach wywiązywała się pod kierunkiem opiekuna Koła ożywiona dyskusja.

W kierunku technicznym pracowała Sekcja modelarstwa lotniczego, której przewodniczył i był jej instruktorem Runiewicz Jan, ucz. kl. V, skarbnikiem zaś Maison Adam, ucz. kl. VI. Uczniowie należący do tej sekcji zbudowali 16 modeli i brali udział w konkursie. Sekcja otrzymała z Wydziału Propagandy L. O. P. P. zapomogę w wysokości 45 zł., które zużyto na zakupienie materiału i narzędzi modelarskich.

Zbieraniem wkładek zajmowali się po klasach delegaci, poczem składali je na ręce skarbnika Koła L. O. P. P., który odsyłał je czekiem P. K. O. do Kasy Powiatowego Komitetu L. O. P. P. w Tarnopolu. Wpłacono do tej Kasy w roku sprawozdawczym 134 zł. od uczniów i 65 zł. od nauczycieli, zaległe zaś wkładki uczniów w wysokości 40 zł. zostaną odesłane do Kasy L. O. P. P. przez skarbnika z końcem roku szkolnego. Na własne wydatki Koła uczniów przeznaczono 10% z wkładek miesięcznych członków. Wydatki Koła w roku sprawozdawczym

wynosiły 23 zł. Koło L. O. P. P. wzięło udział wraz z całym Zakładem w uroczystościach Dziesięciolecia L. O. P. P. oraz w pochodzie propagandowym w czasie tygodnia L. O. P. P. z odpowiednimi transparentami.

W myśl zarządzenia Kuratorjum O. S. L. z dnia 5 listopada 1932 (L. O. P. — 17343/32) Inspektorat Obrony Przeciwlotniczej i Gazowej Komitetu Wojewódzkiego L. O. P. P. w Tarnopolu urządził kurs podinstruktorów O. P. L. G. dla uczniów kl. VII tutejszego Zakładu od 11 do 25 marca 1933 r. Kurs zakończono egzaminem, który odbył się 30 marca pod przewodnictwem Dyrektora Zakładu. Dyplomy ukończenia kursu otrzymali uczniowie kl. VII: 1) Batkowski Władysław, 2) Białowąs Mikołaj, 3) Borkowski Roman, 4) Buczkowski Adolf, 5) Diakiw Roman, 6) Dziedziec Ignacy, 7) Krzyżanowski Adam, 8) Leśniowski Jan, 9) Łajdziak Michał, 10) Łysyj Włodzimierz, 11) Połotnianka Mirosław, 12) Teitelbaum Natan, 13) Zuckerkandel Markus.

Oprócz tego odbył się kurs elementarny przeszkolenia uczniów kl. V w zakresie obrony przeciwgazowej i przeciwlotniczej, który przeszli wszyscy uczniowie kl. V w dniach 21, 23 i 27 lutego 1933 r.

2. *Kółko krajoznawcze uczniów.*

Zadaniem Kółka krajoznawczego było poznanie bliższych i dalszych okolic Polski, jej przyrody, mieszkańców, zwyczajów, obyczajów, urządzeń, fabryk, muzeów i t.p., aby wzbudzić u młodzieży umiłowanie kraju ojczystego.

Działalność Kółka zaznaczyła się w 2 sekcjach: 1) sekcji ochrony przyrody i 2) sekcji wycieczkowej. Wygłoszono referaty: 1) Cele i zadania pracy krajoznawczej 2) Liga Ochrony Przyrody a szkoła 3) Ochrona zwierząt 4) O rezerwach szkolnych. Referaty były ilustrowane odpowiednimi przeźrocami. Do Kółka krajoznawczego należało 80 uczniów, którzy złożyli 28 zł., przeznaczając tę kwotę na stworzenie rezerwatu szkolnego.

Sekcja wycieczkowa urządziła kilka wycieczek w okolice Tarnopola i jedną dalszą wycieczkę jednodniową do Podhorzec i Oleska. W wycieczce brało udział 80 uczniów pod opieką nauczycieli Inż. Fałendysza Józefa i Dr. Machalskiego Franciszka oraz członków Koła Rodzicielskiego, W.P. Majorowej Jaworskiej, P. Sędziego okr. Rzepnijskiego, P. Krella i P. Kapitana Fritza. Uczniowie zwiedzili w tych miejscowościach dobrze jeszcze utrzymane zamki i ich zabytki historyczne, a po drodze zapoznali się z napotkanymi okazami flory tamtejszej. Po drodze zatrzymali się w Złoczowie, gdzie zwiedzili również tamtejszy zamek. Wycieczka skierowana do tych miejscowości, w których przebywał król Jan III Sobieski, ze względu na przypadającą 250-letnią rocznicę odsieczy Wiednią, była w zupełności aktualną i osiągnęła swój cel. Opiekunem Kółka krajoznawczego był Inż. Fałendysz Józef.

3. Straż Przednia.

W roku sprawozdawczym powstała w Zakładzie samorządnie-nowa organizacja uczniowska „Straż Przednia“, która skupia uczniów odznaczających się wybitnymi walorami charakteru i wyznających ideologię Marszałka Piłsudskiego poświęcenia się, zapału i bezinteresownej pracy dla Państwa. Organizacja ta, przywiązuje największą wagę do samowychowania młodzieży w imię wyznawanych zasad ideologii, ćwiczy członków swych w odpowiedzialności i samodzielności i przygotowuje ich drogą pozytywnej pracy na twórczych obywateli Państwa. Do organizacji należy kilkunastu najlepszych uczniów Zakładu. Na czele jej stał jako przewodnik Białowas Mikołaj, uczeń kl. VII. Na zebraniach rozpatrywano sprawy ideowe, programowe i organizacyjne. Na kolonję wypoczynkową Straży Przedniej w Gdyni wyjechali dwaj uczniowie kl. VII: Białowas Mikołaj i Leśniowski Jan. Opiekunem Straży Przedniej jest p. Hrycek Kazimierz, naucz. II. gimnazjum.

D. Wychowanie społeczne uczniów.

Dla wychowania społecznego młodzieży służyły takie instytucje uczniowskie samorządowe jak Gminy klasowe, Gmina szkolna, Czytelnia i Szkolna Kasa Oszczędności.

1. Gminy klasowe.

Gminy klasowe istniały w kl. II—VIII. Klasa II-ga nie miała jeszcze pełnego samorządu gminnego. W tej klasie wychowawcy przygotowywali ucz. do samorządu, wyrabiając w nich przez pogadanki zasady zgody, wzajemnej życzliwości i uczynności, gotowości poświęcenia dla drugich i dla Państwa i budzili wśród nich przekonanie o potrzebie organizacji życia społecznego.

Samorządne gminy klasowe były zorganizowane w kl. III—VIII. Zakres działania gminy, opartej o wypracowany przez gminę i zatwierdzony przez opiekuna statut, obejmował następujące czynności: utrzymywanie porządku w obrębie sali szkolnej i budynku szkolnego, czuwanie nad karnością w czasie przerw i zebrań klasowych, załatwianie wszelkich spraw związanych z życiem klasy, organizowanie pomocy koleżeńskiej w nauce, zbieranie składek na cele organizacji szkolnych, prowadzenie akcji oszczędnościowej, organizowanie i przygotowanie referatów na aktualne zagadnienia życia szkolnego i współczesnego życia publicznego oraz przyzwyczajanie się do podejmowania i spełniania obowiązków dla ogółu i Państwa.

Gmina klasowa była doskonałym warsztatem pracy wychowawczej dla Opiekunów klasowych, którzy na początku roku szkolnego ułożyli plan wychowawczy, uzgodniony i zatwierdzony

przez Radę Pedagogiczną w celu harmonijnego postępowania wszystkich czynników pracujących w Zakładzie na terenie wychowawczym. Opiekunowie klasowi realizowali swój plan wychowawczy w ciągu roku szkolnego, stosując odpowiednie zabiegi wychowawcze. I tak: w kl. IIa i IIb, które nie tworzyły jeszcze gminy samorządowej, wychowawcy klasowi uwzględniając główne kierunki wychowania: religijno-moralnego, państwowego, obywatelsko-społecznego, intelektualnego i estetycznego, pracowali specjalnie nad wykorzenieniem wad wieku uczniowskiego (niekarność, nieobowiązkowość, niekoleżeńskość, skarżenie, nieporządek osobisty i klasowy) celem wydobycia i pogłębienia dodatnich wartości moralnych.

Do tego celu zmierzali wychowawcy przez a) ustawiczne oddziaływanie na wychowanków w szkole i poza szkołą, b) pogadanki wychowawcze na t. z. „godzinach wychowawczych”. W klasach tych odbyły się pogadanki na tematy takie jak: 1. Na czym polega prawdziwe koleżeństwo 2. „Amicus certus in re incerta cernitur” 3. Lenistwo a pracowitość 4. Bądźmy karni i posłuszni! 5. Jak należy się uczyć 6. Oszczędzajmy, jak i ile możemy 7. O potrzebie grzeczności 8. O szanowaniu książek i przyborów szkolnych 9 Jak należy się zachować w szkole i poza szkołą 10. Zdobycie Niepodległości. 11. Nasze obowiązki względem Państwa 12. Życie i czyny ś. p. Prezydentowej Michaliny Mościckiej 13. Powstanie listopadowe 14. Powstanie styczniowe 15 Piękność kraju ojczystego 16. Bogactwa Polski 17. Jak zachować się na przedstawieniach i koncertach publicznych 18. Nasz stosunek do przyrody 19. Nieśmy chętnie pomoc bliźnim 20. Com zrobił dobrego dla siebie i bliźnich w ubiegłym roku szkolnym?

Próba założenia gminy klasowej w tych klasach nie powiodła się. Klasy wykazały jeszcze duży brak inicjatywy własnej i zdolności do samorządu. Zabiegi wychowawcze szły w kierunku przygotowania wychowanków do życia samorządowego i osiągnęły pewne rezultaty.

Klasa III tworzyła gminę o pełnym samorządzie dzięki pracy przygotowawczej opiekuna tej klasy w poprzednich dwóch latach. Do zarządu gminy należeli: Fritz Ryszard — wójt, Hertman Dawid, zast. wójta, Rzepniński Bohdan — sekretarz, Gelber Zygmunt — skarbnik, Pinc Stanisław — gospodarz, Kohut Jarosław — bibliotekarz. Sąd koleżeński składał się z 4 ławników: Dauma Oskara, Mandlera Herberta, Samborskiego Rudolfa i Czeredy Tadeusza. Gmina odbyła dwa walne zebrania, na których uchwalono z inicjatywy zarządu statut gminy i wkładkę miesięczną 5 gr. Zarząd gminy zbierał się w ciągu roku 11 razy dla załatwienia spraw związanych z życiem klasy. Gmina założyła bibliotekę klasową złożoną z 55 tomów, z której członkowie wypożyczyli 388 książek w ciągu 4 miesięcy i stworzyła zespół orkiestry mandolinowej. Sąd koleżeński rozstrzygnął 23 sprawy koleżeńskie.

Opiekun gminy przeprowadził następujące pogadanki: 1. O celu i zadaniach gminy klasowej. 2. O oszczędności jako zalecie obywatelskiej. 3. Obowiązki zarządu gminy klasowej i jej członków. 4. Zadania sądu koleżeńkiego. 5. O życiu i zasługach ś. p. Prezydentowej Mościckiej. 6. O roli Białego Krzyża w życiu państwa. 7. O lekturze książek złych i dobrych i jej wpływie na serce i umysł. 8. O solidarności w dobrem a nie w złem. 9. O miłości Boga i znaczeniu moralności w życiu. 10. Nie naśladować ślepo innych, nie oceniwszy naprzód wartości moralnej ich czynów. 11. Samorząd jako szkoła karności przyszłego obywatela. 12. O obowiązkach ucznia wobec Państwa i jego obecnych Sterników. 13. O poradności i zaradności ucznia, jako zaletach przyszłego obywatela. 14. O honorze i ambicji ucznia i ich znaczeniu dla przyszłego żołnierza i obywatela. 15. O dobrem używaniu sportu i jego znaczeniu dla jednostek i Państwa. Opiekunem gminy był prof. Kosiak Marjan.

Klasa IV zorganizowana była w gminę klasową, na czele której stali: Hucajluk Orest — wójt, Sławny Kazimierz — zastępca wójta, Nakoneczny Władysław — sekretarz, Perlman Seweryn — skarbnik, Heś Michał — gospodarz.

W roku sprawozdawczym odbyło się 26 posiedzeń i pogadanek, na których załatwiono szereg kwestyj, regulujących życie klasy i wygłoszono następujące referaty: Chmielewski Z.: „O sporcie, Bieler H.: „Ochrona przyrody“, Günsberg S.: „Miłość Ojczyzny i obowiązki obywatelskie względem Państwa“, Liebergal: „Egoizm i altruizm ze stanowiska współżycia koleżeńkiego“, Huculak: „Co jest szkodliwe dla młodzieży“, Bryk: „Jak mamy się uczyć“, Bieler: „Higjena w życiu codziennem“, Sławny: „Dlaczego mówię zawsze prawdę“.

Jako jedną z form współżycia koleżeńkiego stworzyła gmina samopomoc koleżeńską, która wspomagała słabszych uczniów w nauce. Pomocy koleżeńkiej udzielali: Hucajluk O. w języku łacińskim, Perlman S. w jęz. greckim, Bieler H. w matematyce. Gmina starała się o ład i porządek w klasie, oddziaływała korzystnie na zachowanie się kolegów w szkole i poza szkołą tak, że nie zaszedł żaden wypadek, któryby wymagał energiczniejszego wystąpienia zarządu gminnego. Uczniowie wpłacali wkładki zależnie od zamożności, z których stworzono samopomoc koleżeńską i udziełano w wypadkach doraźnej pomocy subwencji najbiedniejszym kolegom. Opiekunem gminy był prof. Mosler Józef.

Uczniowie klasy V tworzyli gminę samorządową z następującym zarządem: Bełza Michał — wójt, Sydor Paweł — zastępca wójta, Lehrer Boruch — sekretarz, Teitelbaum Maurycy — skarbnik, Boszkiewicz Tadeusz — gospodarz, ławnicy: Liszczyński Mirostław, Pytel Adam i Frauenglas Izrael. W roku sprawozdawczym odbył zarząd 15 posiedzeń, na których załatwiono szereg spraw bieżących. Spraw dyscyplinarnych było 3. Gmina utworzyła samo-

pomoc koleżeńską, która pomagała mniej zdolnym uczniom. Udzielali pomocy w jęz. łacińskim, Sydor P., Tutkałuk R. i Bełza M., zaś w matematyce pomagali Bełza M., Lehrer B. i Teitelbaum M.

Na cele gminy płacili uczniowie składki od 5-30 gr. miesięcznie, z których zebrano dla gminy szkolnej 36 zł. 65 gr., zaś dla samej gminy 14 zł. 65 gr. Z tego wydano dla gminy 7 zł. 10 gr., zostało więc na rok następnym 7 zł. 25 gr.

Gmina spełniała należycie swój cel, ucząc członków współzycia zbiorowego, jako przygotowania do życia społecznego i państwowo-obywatelskiego, jednocząc grupy uczniów, różniących się wyznaniem i narodowością. Opiekunem gminy był nauczyciel Rybiński Adam.

Klasa VI tworzyła gminę samorządową, na czele której stał zarząd w następującym składzie: Dobrucki Aleksander — wójt, Majka Grzegorz — zastępca wójta, Szady Józef — sekretarz, Maison Adam — skarbnik, Wereszczak Julian — gospodarz. Zarząd ten spełniał swe obowiązki w I półroczu. W II półroczu zmieniono zarząd w następującym składzie: Hass Jerzy — wójt, Majka Grzegorz — zastępca wójta, Rubin Władysław — sekretarz, Jarymowicz Aleksander — skarbnik, Dziegała Michał — gospodarz. Do zakresu działalności gminy należało: Rozbudzenie życia społecznego w gminie, czuwanie nad porządkiem w klasie i zachowaniem się członków gminy w szkole i poza szkołą, oraz stworzenie samopomocy koleżeńskiej dla członków gminy. Gmina zajmowała się gorliwie udekorowaniem sali na wszystkie uroczystości i obchody szkolne, które odbywały się stale w sali kl. VI. Zarząd gminy zorganizował w II półroczu samopomoc naukową z matematyki dla słabszych uczniów. Środkiem do rozbudzenia uczuć państwowych i patriotycznych były referaty i pogadanki. W roku sprawozdawczym wygłoszono następujące referaty:

Dobrucki A.: „O oszczędzaniu“, Maison A.: „O powstaniu listopadowym“, Kaszuba J.: „O powstaniu styczniowym“, Dziegała M.: „Polska a Gdańsk w przeszłości“. Pogadanki odbyły się na następujące tematy: Wartość i potrzeba organizacji, Jak się uczyć? Znaczenie obchodów patriot., Jak należy czytać?, Walka o szkołę polską zagranicą, Wartość ćwiczeń cielesnych, sportów i zawodów, Jak się odżywiać?, O szkodliwości tytoniu i alkoholu, Triumf nauki polskiej, Triumf skrzydeł polskich. Po referatach i pogadankach odbywały się dyskusje, w których uczniowie wypowiadali swoje uwagi i zapatrywania. Składki miesięczne na cele gminy wynosiły od 5 — 30 groszy. Opiekunem gminy był prof. Graubart Ozjasz.

Klasa VII tworzyła gminę samorządową. Wójtem był Buczkowski Adolf, zastępcą wójta — Eisenberg Salomon, sekretarzem — Diakiw Roman, skarbnikiem — Dziedzic Ignacy, gospodarzem

— Białowąs Mikołaj. Poza normalną działalnością organizacyjną, która powtarza się każdego roku na terenie każdej gminy klasowej, gmina klasy VII brała bardzo żywy udział w życiu gminy szkolnej i innych organizacjach szkolnych, gdzie członkowie gminy zajmowali kierownicze stanowiska lub wygłaszali referaty. Prócz tego brała klasa VII udział w kursie O. P. L. G., który ukończyło 13 uczniów. Wszelkie sprawy, dotyczące życia gminy klasowej, były załatwiane na zebraniach zarządu lub całej gminy. Posiedzeń było 16. Sekretarz prowadził książkę protokołów i kronikę najważniejszych wydarzeń na terenie gminy. Przez pewien czas działała naukowa samopomoc koleżeńska. W dwóch wypadkach członkowie gminy przyszli z pomocą materialną dwom kolegom przy zapłaceniu taksy administracyjnej, co świadczy o wyrobionem poczuciu koleżeńskości w wysokim stopniu. Wychowawca realizował działalność wychowawczą na pogadankach, których treścią były sprawy gminy szkolnej, nauki szkolnej, zagadnienia kulturalne, społeczno-gospodarcze i państwowe.

Przeważna ich część miała charakter aktualny i życiowy. Razem pogadań było 21, z tych 11 poświęconych było działalności uczniów na terenie gminy, inne następującym zagadnieniom: Konflikt polsko-niemiecki na tle sprawy Pomorza. Oszczędność i jej znaczenie pod względem moralnym i gospodarczym, Ś. P. Prezydent Gabrjel Narutowicz, Lata szkolne St. Wyspiańskiego, Piłsudski jako wzór żołnierza i obywatela na podstawie rozkazów i mów, Młodzież obecna a przedwojenna, Wybór Prezydenta Rzeczypospolitej i jego stanowisko w Państwie. Opiekunem gminy był nauczyciel Lercher Ferdynand.

Klasa VIII realizowała wytknięte sobie dążenia na terenie gminy klasowej i szkolnej. W zarządzie gminy klasowej zasiadali: Paliświat Paweł — wójt, Kromp Mieczysław — skarbnik, Dunajewski Kazimierz — sekretarz, Grubiak Tadeusz — gospodarz. Co dwa tygodnie odbywały się zebrania, na których omawiano zagadnienia i postulaty organizacyjne, administracyjne, kwestje związane z urządzaniem uroczystości państwowych i zakładowych, sprawy samopomocy naukowej, udział w zabawach i imprezach szkolnych i t. p. Ożywione dyskusje na tematy aktualne związane z życiem szkolnem i przyszłem akademickiem, dobra wola i chęć zgody i wzajemnego porozumienia się świadczyły o szczerem zainteresowaniu się społecznymi zagadnieniami, a poważne ustosunkowanie się do nich pozwalały rokować na przyszłość jak najlepsze nadzieje. Spora garstka członków gminy kl. VIII brała czynny udział w pracach Kółka polonistycznego, filologicznego i historycznego, a opracowane referaty świadczyły o żywym zainteresowaniu się problemami, nieobjętymi programem nauki szkolnej. Gmina przy pomocy Koła Rodzicielskiego urządziła zabawę taneczną i zorganizowała pomoc w nauce dla słabszych kolegów. Opiekunem gminy był nauczyciel Wiśniewski Karol.

2. *Gmina szkolna. — II-gi rok istnienia.*

Jest to drugi rok życia gminy szkolnej, obejmującej uczniów gmin klasowych kl. III, IV, V, VI, VII i VIII. Organizacja gminy opiera się na statucie uchwalonym przez Sejmik szkolny dnia 25 IX w r. szk. 1931/32.

Po ukonstytuowaniu się sześciu najwyższych klas w gminy klasowe przez wybór swoich zarządów, opiekun gminy szkolnej zwołał Wydział, na pierwsze zebranie w dniu 14 IX celem dokonania wyboru Zarządu Gminy szkolnej. (Art. 6 statutu).

(Wydział składa się z członków Zarządu poszczególnych gmin klasowych. Art. 5 statutu).

Na tem posiedzeniu został wybrany Zarząd, jako najwyższy organ wykonawczy gminy, w następującym składzie:

1. Wójt gminy szkolnej: Paliświat P., kl. VIII, 2. 1 zast. wójta Bełza M., kl. V, 3. 11 zast. wójta: Hucajluk O., kl. IV, 4. sekretarz: Białowas M., kl. VII, 5. zast. sekret.: Diakiw R., kl. VII, 6. skarbnik: Dziedzic Ig., kl. VII, 7. gospod. Czytelni: Łysyj L., kl. VII, 8. zast. gospod: Szady J., kl. VI.

Wybrany w tym składzie Zarząd przystąpił do uruchomienia życia i działalności gminy szkolnej.

Działalność ta rozwinęła się w trzech kierunkach:

a) Organizacji gminy szkolnej,

b) Organizacji i życia Czytelni

c) Urządzenia uroczystości i obchodów na terenie szkoły, związanych z życiem szkoły, narodu i Państwa Polskiego.

a) Organizacja gminy szkolnej.

Po rocznej próbie i nabytem doświadczeniu życie gminy szkoln. w r. szk. 1932/33 przybrało charakter bardziej konkretny. Przedewszystkiem zrobiło ono postęp pod względem organizacyjnym, co uwidocznilo się w sprawniejszym funkcjonowaniu trzech organów Gminy: Zarządu, Wydziału i Sejmiku szkolnego.

Najważniejszym i decydującym z tych trzech organów był **Wydział**. Na zebraniach jego roztrząsano i zasadniczo rozstrzygano o wszystkich sprawach, tyjących się życia Gminy. A więc: o organizacji wewnętrznej Czytelni (regulamin, lista dyżurów, książka ewidencyjna pożyczonych czasopism przez uczniów, technika pożyczania, inwentarz czasopism i roczników i t. p.), o budżecie gminy, programie działalności, tworzeniu organizacji szkolnych (zespołu orkiestralnego, chóralnego, sekcji szachowej, siatkówki, ping-pongowej i t. p.), o programie uroczystości i obchodów na terenie szkoły, o programie obrad sejmiku szkolnego i tych wszystkich sprawach, które przynosiło rozwijające się życie samorządowe.

Pracę tę przeprowadzał Wydział w obecności opiekuna na posiedzeniach, które się odbywały najczęściej po 5-tej lekcji nauki szkolnej. Razem tych posiedzeń odbył Wydział 17, a to: 14, 24, 30 IX; 3, 8, 20, 25, 26 X; 9 XI; 20 XII 1932; 25 I; 21, 22 II; 4 i 8 III; 7 IV i 12 V 1933.

Protokoły z tych posiedzeń bardzo starannie notował w księdze protokołów sekretarz M. Białowąs, ucz. kl. VII, czego nie było w roku ubiegłym.

Uchwały Wydziału przeprowadzał następnie Zarząd, poruczając spełnienie poszczególnych zadań zarządom gmin klasowych lub poszczególnym członkom gminy.

Wykonywanie uchwał Wydziału, kontrola ich przeprowadzenia przez zarządy gmin klasowych i opieka nad działalnością poszczególnych komórek organizacyjnych gminy, to najważniejszy zakres działania, który do spełnienia miał Zarząd Gminy szkolnej.

Odmienną rolę spełniały Sejmiki szkolne, które odbyły się zgodnie ze Statutem dnia 5 X 1932, 26 II i 20 V 1933 r.

Były one organem Gminy o charakterze programowo-organizacyjnym, uchwalającym, sprawozdawczym i kontrolującym.

Pierwszy zatem sejmik (z 5 X) miał na zadanie uchwalić program działalności Gminy na rok szk. 1932/33, przygotowany i ułożony przez Zarząd i Wydział Gminy. Dwa następne sejmiki (z 25 II i 20 V) miały charakter sprawozdawczy i kontrolujący.

Program obrad sejmiku przygotowuje Zarząd w porozumieniu z Wydziałem. Członkowie sejmiku mają prawo krytyki działalności Zarządu, jak również prawo zgłaszania i uchwalania wniosków, obowiązek zaś ich realizowania należy do Wydziału i Zarządu Gminy.

Jaki był stosunek członków sejmiku do tego organu? W porównaniu z tem, co się działo na pierwszych sejmikach w r. szk. 1931/32, odznaczały się tegoroczne Sejmiki większem zainteresowaniem poruszanych spraw, ożywieniem dyskusyjnym i pierwszemi zdrowymi odruchami uczniów, zbijających małostkową i nierzeczową krytykę niektórych członków sejmiku. Dodatnią stroną tych sejmików było i to, że członkowie jego zdobywali się na pozytywne wnioski ulepszenia i uszlachetnienia życia samorządowego.

Staje się zatem Sejmik czynnikiem, pobudzającym członków gminy do żywszego interesowania się sprawami gminy, która zaczyna być dla nich czemś bliskiem i zrozumiałem, stwarzając podwaliny i tradycję zdrowego życia zbiorowego.

Rola opiekuna ograniczała się do wyjaśnień zaszłych nieporozumień i niewłaściwości, łagodzenia osobistych utarczek i skierowywania dyskusji na sprawy pozytywne i rzeczowe.

Posiedzenia sejmiku odbywały się pod przewodnictwem wójta Gminy i pod kontrolą opiekuna gminy, a zawsze w obecności Dyrektora Zakładu i pewnej części grona nauczycielskiego.

Bardzo ważną dziedziną życia gminy szkolnej, jako jednostki zbiorowej, jest sprawa gospodarki gminnej. Opierała się ona przede wszystkim na dochodach, pochodzących ze składek miesięcznych członków gmin klasowych.

Postępem w tej dziedzinie było ułożenie przez Wydział projektu dochodów i rozchodów na cały rok.

Nie okazał się on w zupełności realny, szczególnie po stronie rozchodów, a to wskutek braku doświadczenia w tym kierunku. Dochód (składki gmin klas.) za cały rok nie jest również zgodny z preliminowanymi dochodami poszczególnych gmin klasowych. Różnica ta jednak nie jest wielka, wynosi bowiem 21·50 zł. Najmniejsza jest ona w kl. V (85 gr.), największa w kl. VII (5·75 zł).

Dochód i rozchód w zestawieniu skarbnika, przedstawionem na sejmiku dnia 20 V, był następujący:

D o c h ó d		zł.
Pozostałość z r. szk. 1931/32	.	63·82
Klasa III	.	69·60
" IV	.	44·30
" V	.	36·65
" VI	.	35·90
" VII	.	24·25
" VIII	.	34·05
Komitet Rodzicielski	.	35·—
Dyrekcja Zakładu	.	10·—
R a z e m		353·57

R o z c h ó d		zł.
Prenumerata Czasu i Przeglądu Współcz.	.	41·30
Oprawa roczników i książek Czytelni	.	22·40
Prenumerata Słowa Polsk. i Il. Kurj. Krak.	.	36·40
4 garnitury szachów i notatki	.	32·40
Ozdobienie Czytelni	.	12·—
Książki dla biblioteki Czytelni	.	14·50
6 skrzynek na szachy	.	15·—
Na polską szkołę zagranicą	.	10·—
Tablica ogłoszeniowa w Czytelni	.	6·—
Wydatki związane z uroczystościami	.	18·68
Inne drobne wydatki	.	10·30
R a z e m		218·98
Pozostałość na rok szk. 1933/34	.	134·59
R a z e m		353·57

6) Czytelnia Gminy szkolnej.

Uruchomiona została dnia 26 września i dostępna była dla uczniów do końca prawie maja, nie wyłączając małych wakacyj i świąt, przez sześć dni w tygodniu z wyjątkiem środy od godz. 4-tej do 7-mej po południu.

Dyżury pełnili uczniowie od kl. IV do VIII w liczbie dwóch na podstawie kalendarzyka dyżurów, układanego przez Wydział na okres kilku miesięcy. Uczniowie kl. VIII pełnili dyżury przez 3 tygodnie, kl. IV do VII przez 7 tyg.

Obowiązkiem dyżurnych było utrzymywanie ładu i spokoju w Czytelni i kontrola pożyczanych czasopism na podstawie zeszytu ewidencyjnego. Dyżurnych obowiązywała technika wypożyczeń ułożona przez Wydział i uchwalona przez I-szy Sejmik.

Czytelnia rozporządzała następującymi czasopismami: 1. Filomata, 2. Iskry, 3. Kuźnia Młodych, 4. Morze, 5. Na tropie, 6. Płomyk, 7. Przegląd współczesny, 8. Przyroda i Technika, 9. Polska Niepodległa, 10. Sport Wodny, 11. Skrzydlata Polska, 12. Świat i życie, 13. Tygodnik Ilustrowany, 14. Ziemia.

Prenumerata wymienionych czasopism w kwocie 272·20 zł. zapłacona została z funduszków Dyrekcji Zakładu, gmina zaś szkolna prenumerowała przez pewien czas z własnych funduszków. Przegląd Współcz., Czas, Słowo Polskie, Ilustr. Kurjer Krakowski i Raz dwa trzy.

Działalność uczniów na terenie Czytelni jak w zeszłym tak i tego roku ograniczała się do czytania czasopism, słuchania radja (rzadko jednak czynnego), gry w szachy i towarzyskiej pogawędki.

Zachowanie się uczniów w Czytelni dobre, nie było jednak bez pewnych braków, co przypisać należy kształtującemu się dopiero zrozumieniu kulturalnego znaczenia Czytelni.

Postęp jednak uwidacznia się w poszanowaniu czasopism, które tego roku było bezsprzecznie lepsze niż ubiegłego. Zrozumienie dla własności zbiorowej zrobiło również krok naprzód. Zdarzył się jeden jedyny wypadek zaginięcia 3 numerów Naokoło świata, co jednak przyjęte zostało z ogólnem potępieniem gminy. Wzrastające poszanowanie czasopism i dobra administracja gospodarza Czytelni umożliwiły Zarządowi Gminy oprawianie czasopism w roczniki, które stanowią poważny zaczątek biblioteki Czytelni. Biblioteka ta obejmuje obecnie 23 roczniki w 19 tomach i 13 dzieł w 17 tomach, razem 36 tomów. Z początkiem r. szk. 1933/34 wzbogaci się biblioteka o nowych 18 roczników z r. 1931 i 1932 w 19 tomach. Jest to poważny dorobek Czytelni za niespełna 3 lata.

c) Działalność Gminy.

Najżywotniej i z wielkim pożytkiem zaznaczyła się w sta-

rannem pod względem zewnętrznym i treści urzędzeniu skromnych lecz pięknych uroczystości szkolnych, związanych z doniosłymi wydarzeniami i przejawami ubiegłego i współczesnego życia narodu i Państwa Polskiego.

Były to uroczystości urządzone: w 14-rocnicę odrodzenia Państwa Polskiego, ku uczczeniu patrona zakładu Św. Stanisława Kostki, w 70-rocnicę powstania styczniowego, w dniu Imienin Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, w 13-rocnicę odzyskania morza, dla uczczenia w dniu Imienin zasług Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego i w rocznicę uchwalenia Konstytucji 3-go Maja.

Uroczystości odbywały się w kl. VI, zawsze odpowiednio udekorowanej obrazami i zielenią. Dekoracją sali zajmowali się uczniowie kl. VI i VII.

Uroczystości miały zawsze charakter poważny a ustosunkowanie się młodzieży do nich bezwzględnie szczerze i serdeczne. Programy uroczystości (umieszczone są w części sprawozdania: „Wychowanie państwowe“) przygotowywane były przez Wydział, a więc reprezentację sześciu gmin klasowych, przyczem inicjatywa w doborze treści (przemówienia, deklamacje, utwory chóralne i muzyczne) należała zarówno do członków Wydziału jak i opiekuna, przez co stały się one istotną własnością duchową uczniów i w tem leży ich prawdziwa wartość wychowawcza.

Obok pracy organizacyjnej Wydziału, poważną zasługę w urządzaniu uroczystości miał zespół orkiestralny i chóralny pod kierow. Natana Morksa, ucz. kl. VIII i Emiljana Szczurki, ucz. kl. VIII. Opiekunem zespołu orkiestralnego był Prof. K. Wiśniewski, zespołu chóralnego Pani Prof. Olga Rybakówna.

Poza uroczystościami szkolnemi brał zespół orkiestralny udział w zabawie uczniowskiej I Gimnazjum w sali Sokoła, jako sali gimnastycznej tutejszego Zakładu w zabawie uczniów klas niższych, urządzonej w salach szkolnych staraniem Komitetu Rodzicielskiego i w uroczystości wewnętrzno-szkolnej Państw. Gimn. żeńskiego z okazji poświęcenia sztandaru.

Cel gminy i charakterystyka. W programie ułożonym na początku r. sz. postawił sobie opiekun jako cel: „dbać będę przede wszystkim o wpajanie i kształtowanie w sercach i umysłach uczniów zrozumienia i poszanowania życia zorganizowanego, narazie na terenie szkoły, potem w życiu społecznem i państwowem, by wzbudzić u nich zainteresowanie i szacunek dla własnego Państwa, wywalczonego krwią serdeczną żołnierzy polskich, jako najwyższej organizacji życia zbiorowego.

„Stanie się to przez udział jaknajwiększej liczby uczniów w samodzielnem organizowaniu życia samorządowego, rozumnem radzeniu o wspólnych sprawach na zebraniach Wydziału i Sejmiku, przez wdrażanie się do sumiennego pełnienia różnych obowiązków w obrębie życia zbiorowego, przez zapoznanie się

z istotą gospodarowania zbiorową własnością, przez powolne i duchowe przyswajanie sobie form życia zbiorowego, szczególnie przez poznanie jednej jego istotnej cechy a mianowicie stosunku rządzących do rządzonych i odwrotnie“.

Ten też cel bywał w miarę możliwości realizowany. Była zatem gmina środkiem wychowania młodzieży pod względem cnót indywidualnych, społecznych i obywatelskich.

W swoim drugim roku istnienia wykazała gmina postęp pod względem organizacyjnym, w tworzeniu zdrowych zasad życia samorządowego i żywej, o nie przemijającej wartości tradycji dla pomyślnego i trwałego w przyszłych latach jej rozwoju.

Opiekunem gminy szkolnej był naucz. Ferdynand Lercher.

3. Szkolna Kasa Oszczędności.

Szkolna Kasa Oszczędności miała na celu szerzyć ideę oszczędności wśród uczniów i uświadamiać ich o znaczeniu oszczędności dla życia ekonomicznego społeczeństwa i Państwa. Członkami S. K. O. byli przeważnie uczniowie kl. II—V., gdzie znajduje się większa ilość uczniów zamożniejszych, niż w klasach wyższych. Liczba uczniów oszczędzających wynosiła 95, z tych 6 posiada oszczędności ulokowane na indywidualnych książeczkach P. K. O. Suma zaoszczędzona wynosi 611·17 zł., z czego 591 zł. przypada na właścicieli książeczek P. K. O. Składki zbierali skarbnicy gmin klasowych codziennie, wpisując kwotę w odpowiednią rubrykę miesięcznego arkusza zbiorczego. Zebrane w ten sposób pieniądze wręczali skarbnicy poszczególnych klas przy końcu każdego tygodnia opiekunowi S.K.O., który składał następnie oszczędności na książeczkę danego ucznia.

Uczniowie Kamiński Antoni (kl. VIII) i Ginsberg Pinkas (kl. VIII) otrzymali od P. K. O. książeczki oszczędnościowe jako nagrody za wyróżnione wypracowania konkursowe o oszczędności. Wręczenie książeczek odbyło się w obecności wszystkich uczniów Zakładu, przyczem opiekun S. K. O. wygłosił odpowiednie przemówienie na temat cnoty oszczędzania, która powinna ogarnąć wszystkich uczniów w Zakładzie. Akcją Szkolnej Kasy Oszczędności i propagandą oszczędzania kierował Prof. Graubart Ożjasz.

E. Wychowanie umysłowe.

Pracę umysłową prowadzono systematycznie na lekcjach szkolnych według obowiązującego programu naukowego. Młodzież klas wyższych znajdowała zaspokojenie swych potrzeb intelektualnych w utworzonych przez siebie kółkach naukowych, które rozszerzały i pogłębiały ich wiedzę i umożliwiały im samokształcenie się w umiłowanym przedmiocie. Odpowiednich książek dostarczała biblioteka uczniów polska i niemiecka. Korzystali też z dzieł biblioteki nauczycielskiej.

1. *Biblioteka uczniów polska.*

Biblioteka uczniów polska liczy 1001 dzieł w 1293 tomach, po wydzieleniu dzieł treści historycznej i geograficznej, powierzonych Kółku historycznemu (369 dzieł w 457 tomach) oraz po wykreśleniu książek przypadłych (32).

Biblioteka podzielona jest na działy: 1. książek dla młodzieży, 2. utworów literackich, 3. dzieł krytyczno-literackich i 4. naukowych. W b. r. szk. założono katalog kartkowy, podzielony na wspomniane działy, a w nich ułożono kartki abecadłowo według autorów. Pożyczano uczniom książki codziennie po nauce szkolnej (ze względu na odjeżdżających) raz na tydzień dla każdej klasy, prócz klasy VIII, której pożyczano 3 razy tygodniowo.

Czytelnictwo przedstawiało się w r. b. następująco:

Kl. Ilość ucz.: Z tego pożycz.: Ilość książek. Średnio na każdego ucz.

IIa	26	25	238	9
IIb	25	24	232	9
III	38	36	172	5
IV	31	30	190	7
V	30	25	229	9
VI	27	26	379	14
VII	20	18	240	14
VIII	30	29	339	12

Razem 214 uczniów pożyczycyło 2019 książek, średnio przypada 8 książek na 1 ucznia.

Uczniowie klas II i III czytali przeważnie książki dla młodzieży, kl. IV i V także i utwory literackie i dzieła krytyczne.

W pracy w bibliotece pomagał opiekunowi bardzo czynnie uczeń klasy VI, Dobrucki Michał. Zawiadowcą biblioteki był nauczyciel Rybiński Adam.

2. *Biblioteka uczniów niemiecka.*

Biblioteka niemiecka liczyła w roku sprawozdawczym 539 dzieł w 898 tomach. W ciągu roku wypożyczyli uczniowie 420 książek, ilość więc książek, przeczytanych przez jednego ucznia waha się między 3 a 11 książkami. Książki wypożyczano uczniom do domu podczas przerw i po nauce szkolnej.

Zawiadowcą biblioteki był profesor Mosler Józef, bibliotekarzem uczeń klasy VIII Weitz Jachiel.

3. *Kółko polonistyczne.*

Kółko polonistyczne miało na celu rozszerzanie i pogłębianie wiadomości uczniów z literatury polskiej i wyrobienie samodzielnego sądu o dziełach. W b. roku szkolnym Kółko stało się

organizacją samodzielną dla uczniów klas najwyższych, mającą według statutu, przyjętego w grudniu 1932 r., rozszerzać i pogłębiać wiedzę uczniów w zakresie literatury polskiej i powszechnej, oraz zaprawiać ich do samodzielnej pracy krytyczno-literackiej przez referaty, opracowywane i wygłaszane przez uczniów, zgłaszających się do tego, oraz rzeczową dyskusję za wskazówkami opiekuna Kółka. Kółko liczyło 13 członków czynnych, opracowujących referaty lub biorących udział w dyskusjach i przygodnych słuchaczy z klas VII i VIII.

Przewodniczącym Kółka był uczeń klasy VIII, Dunajewski Kazimierz, jego zastępcą uczeń klasy VII, Eisenberg Salomon, sekretarzem, prowadzącym protokoły zebrań, uczeń kl. VIII, Kisiel Marjan.

Wygłoszono następujące referaty: 1. Eisenberg S.: Bajronizm w literaturze polskiej, 2. Dunajewski K.: Weyssenhof i jego powieści, 3. Zukerkandel M.: Humor w literaturze powieściowej, 4. Weitz J.: Wernyhora w literaturze i malarstwie, 5. Kisiel M.: Książd Marek w literaturze polskiej. Przeważna część referatów była opracowana sumiennie i starannie; dyskusja była rzeczowa, zaś protokoły dokładne i dające wierny jej obraz.

Opiekunem Kółka był nauczyciel Rybiński Adam.

4. *Kółko filologii klasycznej.*

Istniejące od szeregu lat w Zakładzie Kółko filologiczne, ukonstytuowało się z początkiem roku szkolnego w obecności opiekuna, profesora Marjana Kosiaka i wybrało zarząd w następującym składzie: Kostrakiewicz Edward, uczeń kl. VIII, prezes, Eisenberg Salomon, uczeń kl. VII, wiceprezes, Diakiw Roman, uczeń kl. VII, sekretarz, Szady Józef, uczeń kl. VI, skarbnik.

Jako wkładkę na rzecz biblioteki filologicznej Kółka uchwalono 5 gr.

Członkami Kółka byli uczniowie z klas VI, VII i VIII.

W roku sprawozdawczym Kółko filologiczne odbyło 10 posiedzeń naukowych. Odmienne od roku poprzedniego przeważna część posiedzeń, bo 7, była przeznaczona na wspólne czytanie w polskiem tłumaczeniu tragedji Ajschylosa p. t. Prometeusz Skowany i komedji Arystofanesa p. t. Chmury. Ajschylosa czytali Leśniowski Jan, ucz. klasy VII, Tustanowski Roman, uczeń klasy VIII, Babczyszyn Marcin, uczeń klasy VIII, Kisiel Marjan, uczeń klasy VIII i Zaborski Roman, uczeń klasy VIII. Arystofanesa czytali Eisenberg Salomon, ucz. kl. VII, Diakiw Roman, ucz. kl. VII i Dunajewski Kazimierz, ucz. kl. VIII. Referat wstępny o Ajschylosie i jego twórczości wygłosił Dunajewski Kazimierz, ucz. kl. VIII, a o Arystofanesie Weitz Jachiel, ucz. kl. VIII. Poza tem Białowąs Mikołaj, ucz. kl. VII, miał osobny referat p. t.: „Rozwój prozy artystycznej w Grecji i Rzymie“. Na wszystkich posiedzeniach

brali udział w dyskusji inni uczniowie, a kierował nią i zbierał krytyczne jej wyniki i uzupełniał obecny zawsze na posiedzeniach opiekun kółka.

Celem kółka było zachęcić uczniów do samodzielnej pracy na polu filologii klasycznej, obudzić zaufanie we własne siły i rozszerzyć horyzonty ich wiedzy klasycznej, przez czytanie wybitnych dzieł, niebranych obowiązkowo i referaty z dziedzin mniej znanych. Przy Ajschylosie zwracano głównie uwagę na budowę tragedji i środki artystyczne, jakimi poeta osiąga i potęguje wrażenie tragiczne. Przy Arystofanesie chodziło nietylko o poznanie cech charakterystycznych jego komedji politycznej, ale także o dokładniejsze poznanie sofistów i Sokratesa w związku z opinią publiczną i obowiązkową lekturą platońskiej Obrony Sokratesa.

W związku z pracą na posiedzeniach i nauką szkolną rozwijało się dalej czytelnictwo w biblioteczkę filologiczną. Korzystało z niej 20 uczniów, 12 ucz. z kl. VII, a 8 ucz. z kl. VIII, którzy przeczytali razem 93 książki. Przeciętnie każdy uczeń przeczytał po 5 książek; jednak jedna trzecia uczniów przeczytała jeszcze więcej książek od 6-12. Wkładki miesięczne uczniów przyniosły po dzień 1 czerwca 33 zł. 80 gr., co razem z saldem z poprzedniego roku 10 zł. 38 gr. dało dochód 44 zł. 18 gr. Ponieważ na kupno książek i oprawę wydano 36 zł. 35 gr., pozostaje saldo 7 zł. 83 gr., złożone na książeczkę Komunalnej Kasy Oszczędności w Tarnopolu.

Od czasu sprawozdania w roku poprzednim biblioteczka powiększyła się z 28 numerów na 43 numery t. zn. o 25 tomów. Opiekunem Kółka filologicznego był prof. Kosiak Marjan.

5. Kółko historyczne.

Praca w Kółku historycznym polegała na opracowywaniu i wygłoszeniu na specjalnych zebraniach referatów przez uczniów klasy V, VI, VII i VIII.

Referaty opracowali i wygłosili następujący uczniowie:

Klasa V. Frauenglas I.: O Gallu Anonymie, Koblański J., Pricak E. i Teitelbaum M.: referaty z zakresu kultury średniowiecza.

Prócz tego praktykantka P. Pickholzówna R. na osobnym zebraniu odbyła pogadankę o naukach pomocniczych historii i o rodzajach źródeł historycznych.

Klasa VI.

Hass J.:	St. Żółkiewski na podstawie dziełka A. Śliwińskiego
Kita A.:	Jan III Sobieski " " " "
Maison A.	K Chodkiewicz " " " "
Jarymowicz A.	Trybun ludu " " " W. Sobieskiego
Majka G.	Miasto Gdańsk " " " St. Fischera

Dwa z tych referatów zostały opracowane lecz nie odczytane.

Klasa VII. Białowąs M.: Działalność Komisji Edukacji Narodowej i stosunek do niej społeczeństwa, Buczkowski A.: Geneza Komisji Edukacji Narodowej, Zuckerkandel M.: Szkolnictwo w Polsce do Komisji Edukacji Narodowej.

Wszystkie trzy referaty opracowane zostały na podstawie dzieła St. Kota: Historia wychowania.

Eisenberg S.: Muzyka polska do Fr. Chopena na podstawie dzieła H. Opieńskiego.

Klasa VIII. Kostrakiewicz Ed.: Spór o Wilno, Weitz J.: Walka o granice zachodnie Polski.

Oba referaty opracowane zostały na podstawie dzieła M. Bobrzyńskiego p. t. „Wskrzeszenie Państwa Polskiego“.

Przy Kółku historycznym powstała w bieżącym roku szkolnym biblioteka historyczna przez wydzielenie książek treści historycznej z polskiej biblioteki uczniów. Posiada ona 369 dzieł w 457 tomach. Wypożyczanie odbywało się trzy razy w tygodniu, a to we wtorek, czwartek i sobotę od godz. 6—7 wieczorem. Z biblioteki korzystali uczniowie kl. IV, V, VI, VII i VIII. W ciągu roku sprawozdawczego sporządzono dwa katalogi: alfabetyczny i porządkowy dla użytku uczniów. Katalogi dla poszczególnych klas są w opracowaniu. Biblioteka mieści się w Czytelni gminy szkolnej.

Ruch w bibliotece przedstawia załączona tabela:

Klasa	Ilość ucz.	Ilość ucz. pożyczaj.	Liczba książek pożyczon.	Przeciętna dla jednego ucz. pożycz.	Przeciętność pożyczonych książek
IV	34	26	81	3	1—17
V	30	24	89	4	1—15
VI	28	23	69	3	1—6
VII	20	16	136	9	1—27
VIII	30	23	88	4	1—9
	142	112	463	4	

Opiekunem Kółka historycznego był naucz. Ferdynand Lerner, zaś funkcję bibliotekarza sprawował Eisenberg Salomon, uczeń klasy VII.

E. Wychowanie estetyczne.

Wychowanie estetyczne odbywało się na lekcjach obowiązkowych rysunku i śpiewu dla klas II—III, tudzież na lekcjach szkolnych języka ojczystego, języków staro-klasycznych i języka niemieckiego, na których czytanie i analiza utworów literatury pięknej budziły poczucie piękna i wyrabiały smak estetyczny u uczniów wszystkich klas. Aby budzić zamiłowanie do piękna żywego słowa, kierowano uczniów na przedstawienia teatralne i recytacje, odpowiednie dla młodzieży szkolnej.

1. Chór.

Oprócz obowiązkowej nauki śpiewu w klasach II—III, uprawiano w Zakładzie nadobowiązkowo śpiew chórally. Chór składał się z 23 uczniów z klas od II—VIII. Próby odbywały się dwa razy tygodniowo po 1 godzinie przy używaniu szkolnego harmonium. Przerobiono następujące pieśni:

a) kościelne: Sanctus Kyrie, O Chryste Władco, Nieprzebranych łask Królowo, O Ty przedwieczny, Boże dla tego, Wiatr w przelocie, Adoremus, Matko Bolesna, Ty, który gorzko, Pieśń do Patrona, Bądź mi miłościwy,

b) pieśni świeckie: Wiązanka pieśni Legion. Pieśń żołnierska, Co tam marzyć, Z pieśnią, Młode orle, Czas do pracy, Cemu sercu smutno, Hejże dalej do mazura, Witaj majowa jutrzeńko. Pieśni były trzy i cztero-głosowe. Chór śpiewał od czasu do czasu w kościele i brał udział we wszystkich uroczystościach szkolnych.

Chór prowadziła i kierowała nim nauczycielka Rybak Olga.

2. Orkiestra szkolna.

Orkiestra szkolna powstała z ramienia gminy szkolnej i skupiła tych uczniów, którzy byli już zaawansowani w grze na pewnym instrumencie. Zespół liczył 17 uczniów, a mianowicie:

1. Morks Natan, ucz. kl. VIII (I skrzypce),
2. Melnychuk Longin, ucz. kl. VIII (I skrzypce),
3. Günsberg Simon, ucz. kl. IV (I skrzypce),
4. Tyczyński Felicjan, ucz. kl. VI (II skrzypce),
5. Maison Adam, ucz. kl. VI (II skrzypce),
6. Perlman Seweryn, ucz. kl. IV (II skrzypce),
7. Gelber Maksymiljan, ucz. kl. V (II skrzypce),
8. Teichholz Franciszek, ucz. kl. IV (II skrzypce),
9. Solarski Andrzej, ucz. kl. II (II skrzypce),
10. Wereszczak Julian, ucz. kl. VI (I mandolina),
11. Porębski Władysław, ucz. kl. VI (II mandolina),
12. Zaborski Roman, ucz. kl. VIII (II mandolina),
13. Szczurko Emiljan, ucz. kl. VIII (gitara),
14. Łysyj Włodzimierz, ucz. kl. VII (gitara),
15. Diakiw Roman, ucz. kl. VII (gitara),
16. Kozieł Aleksander, ucz. kl. VIII (gitara),
17. Kupferwasser Dawid, ucz. kl. II (jazz-band).

Orkiestra występowała na wszystkich uroczystościach państwowych i szkolnych, urządzonych w Zakładzie. Próby odbywały się w godzinach popołudniowych lub po nauce szkolnej.

Orkiestrą opiekował się nauczyciel Wiśniewski Karol, a kierował nią uczeń klasy VIII, Morks Natan.

F. Wychowanie fizyczne.

Wychowanie fizyczne prowadzono w kierunku podtrzymania i podniesienia zdrowia młodzieży, a przez to wychowania ludzi dzielnych o dużej energii i radości życiowej, o wysokim poczuciu karności obywatelskiej, przygotowanych do walki o byt pod względem fizycznym i duchowym.

Środki prowadzące do powyższych celów wychowania fizycznego są następujące: a) ćwiczenia cielesne, b) gry ruchowe, c) lekka atletyka i sporty.

Ćwiczenia cielesne prowadzono według systemu Linga w zastosowaniu Sikorskiego z uwzględnieniem wieku i rozwoju fizycznego młodzieży. W okresach letnim i jesiennym prowadzono na boisku, w zimowym w sali Tow. gimn. „Sokół“.

Ponadto począwszy od wczesnej wiosny w każdy wtorek, czwartek i sobotę od godziny 14-ej do 16-ej prowadzone były na boisku Sokoła gry ruchowe (siatkówka, piłka graniczna, palant) i zaprawa lekko-atletyczna. Ćwiczeniom tym oddawała się głównie młodzież więcej zamiłowana w sportach i zgrupowana w kółku sportowym szkolnym, „Pentatlon“, posiadającym już w Zakładzie pewną tradycję. Kółko to oprócz sekcji gier ruchowych i lekko-atletycznej obejmowało również sekcję tenisową i pływacko-wioślarską.

Uczniowie należący do sekcji tenisowej korzystali z kortów Tarnopolskiego Klubu Tenisowego za niską opłatą. Sekcja wioślarska była pod opieką drużyny harcerskiej Zakładu.

W okresie zimowym kwitnął sport narciarski bezsprzecznie najwięcej przyczyniający się do podtrzymania i zahartowania zdrowia młodzieży. Znalazł on też bardzo wielu miłośników, czego najlepszym dowodem pokażna liczba narciarzy, sięgająca do 50 (umiejących jeździć i korzystających wedle możliwości z tego miłego i zdrowego sportu). W czasie od 3-go stycznia b. r. odbyło się kilka kursów narciarskich, połączonych z wycieczkami w okolice Tarnopola. Wycieczek było 10. Z wiosną rozpoczęły się ćwiczenia do P. O. S. i święta sportowego, a w dniach 22, 23, 26 i 27 maja b. r. odbyły się próby o P. O. S., zawody drużynowe i indywidualne międzyszkolne, zakończone świętem sportowym. Do prób o P. O. S. w okresie jesiennym i letnim stanęło 50 uczniów, odznakę uzyskało 45, a to 44 odznakę III klasy 1-go stopnia, 1 uczeń odznakę III klasy 2-go stopnia.

Odnakę III klasy I-go stopnia uzyskali: (kl. IV) Bieler Herman, Bryk Henryk, Chmielewski Zenon, Gliński Roman, Heś Michał, Hucajluk Orest, Koffler Edward, Pawliszyn Bolesław, Siekierka Kosma, Sławny Kazimierz, Szczerbań Roman, Teichholz Franciszek, Wróbel Jan, Zaremba Edmund; (kl. V) Bełza Michał, Boszkiewicz Tadeusz, Frauenglas Izrael, Futujma Stefan, Gelber Maksymiljan, Kossowski Eugenjusz, Lewicki Piotr, Pytel Adam, (kl. VI) Dziegala Michał, Dobrucki Aleksander, Jarymowicz Aleksander, Kita Adolf, Maison Adam, Pietrasz Jan, Porębski Władysław, Rubin Władysław, Szady Józef, Małyk Mikołaj; (kl. VII) Białowąs Mikołaj, Buczkowski Adolf, Dziedzic Ignacy, Borkowski Roman, Leśniowski Jan, Łajdziak Michał, Krzyżanowski Adam, Grubiak Franciszek, Łysyj Włodzimierz, Połotnianka Mirosław, Steinhauer Adolf. P. O. S. III klasy stopnia 2-go zdobył Wereszczak Juljan z kl. VI.

W dniu 26-go maja odbyły się zawody drużynowe w pięcioboju (bieg 100 m., strzelanie na 50 m., rzut granatem, pchnięcie kulą 5 klg. i skok w dal). Drużyna I-go Gimnazjum w składzie, Biskupski Stanisław, Dobrucki Aleksander (kl. VI), Buczkowski Adolf, Krzyżanowski Adam, Waltuch Samuel (kl. VII) zdobyła miejsce 3-cie. W zawodach indywidualnych Biskupski Stanisław (kl. VI) zdobył 1-sze miejsce w skoku o tyczce (2:72 m.) i 2-gie miejsce w skoku w wyż (1:58 m.). 28-go maja po uroczystem nabożeństwie w kościele parafjalnym i defiladzie hufców P. W. przed władzami cywilnymi i wojskowymi na placu sportowym P. W. odbyło się rozdanie nagród w postaci dyplomów.

Zarówno stan zdrowotny uczniów Zakładu, jak i postawa zewnętrzna, którą cechuje karność wyływająca nie z mechanicznych pobudek a rozumowych, świadczą o tem, że wychowanie fizyczne cele swe osiąga.

Wychowaniem kierował nauczyciel Buła Józef. Ćwiczenia cieleśne odbywały się w wymiarze 2-ch godzin tygodniowo dla każdej klasy. Zakład posiada 6 par nart, własną przystań i 3 łodzie płaskodenne. Salę gimnastyczną wynajmuje się od Tow. gimnastycznego „Sokół“ w Tarnopolu za opłatą roczną 1120 zł.

1. Hufiec szkolny P. W.

Ruch przysposobienia wojsk. to kierunek ideowy nakładający na barki młodego pokolenia pewną sumę obowiązków wobec

Państwa. Konieczność tego ruchu, który równocześnie jest szkołą służby obywatelskiej, zmierzającej do wyszkolenia ideału karnego żołnierza-obywatela, podyktowały umiłowanie wolności i troska o całość granic Rzpltej.

W tym to duchu prowadzony jest hufiec szkolny P. W. Obejmuje on 2 fazy wyszkoleniowe. Do 1-szej należą uczniowie klasy VI-ej, do 2-ej uczniowie klasy VII-ej. Ćwiczenia prowadzone według programu nakreślonego przez Min. Spraw Wojskowych i Min. W. R. i O. P. odbywają się dla 1-ej fazy w poniedziałki, dla 2-ej w czwartki od 14:30 do 17:30, w zimie w salach szkolnych, w lecie i jesieni na placu sportowym P. W. i w terenie. W czasie ferji świątecznych Bożego Narodzenia urządzony został kurs narciarski dla hufców P. W. Kurs ten ukończyli Hass Jerzy, Leśniowski Jan, Maison Adam, Pietrasz Jan i Porębski Władysław. Ponadto Procyk Józef i Olender Franciszek przeszli kurs instruktorów narciarskich w Tuchli.

Propagując strzelectwo Kmda P. W. daje młodzieży możliwość ćwiczenia się w strzelaniu, czego rezultatem jest zdobycie odznaki strzeleckiej III-ej klasy przez następujących uczniów: Chmurko Eustachy (kl. IIa) 91 pkt., Gliński Roman (kl. IV) 84 pkt., Bełza Michał (kl. V) 91 pkt., Dziągala Michał 88 pkt., Dobrucki Aleksander 80 pkt., Hass Jerzy 85 pkt., Kita Adolf 82 pkt., Maison Adam 80 pkt., Małyk Mikołaj 81 pkt. (wszyscy z kl. VI), Buczkowski Adolf 83 pkt., Dziejic Ignacy 94 pkt., Eisenberg Salomon 89 pkt., Białowąg Mikołaj 90 pkt., Łajdziak Michał 96 pkt., Szady Józef 82 pkt., Krzyżanowski Adam 85 pkt., Waltuch Samuel 87 pkt., (wszyscy z kl. VII).

W dniu 28-go maja odbyło się łącznie ze świętem sportowym szkolnym święto sportowe P. W. z bogatym programem, na który złożyły się zawody drużynowe i indywidualne.

W czasie od 18-go czerwca do 4-go lipca włącznie odbędzie się obóz P. W. w Pasiecznej; na obóz ten wyznaczonych zostało 6-u uczniów. Pozostali uczniowie należący do 2-ej fazy P. W. przejdą kilkudniowy kurs w Tarnopolu, będący zakończeniem wyszkolenia.

Oficerem kierującym wyszkoleniem był por. 54 p.p. Świtlak Adam, opiekunem pedagogicznym z ramienia szkoły naucz. Buła Józef.

2. Drużyna harcerska im. ks. Józefa Poniatowskiego.

3-cia drużyna harcerzy im. ks. Józefa Poniatowskiego liczyła z początkiem roku szkolnego 40 członków, grupując w sobie młodzież zakładu od kl. II do VII włącznie oraz z wyższych klas szkoły powszechnej. Liczba chłopców w ciągu roku podniosła się do 52, lecz z końcem roku spadła do 43, skutkiem usunięcia jednostek, które nie poddały się wpływowi i wymaganiom harcerstwa.

Opiekunem drużyny był nauczyciel Zakładu, Dr. Franciszek Machalski, harcmistrz Z. H. P. Komendantem drużyny był Bełza Michał, wywiadowca, ucz. kl. V. Drużyna liczyła 4 zastępy, a to: zastęp I „Żeglarski“, zastępowy Hass Jerzy, ucz. kl. VI — zast. II „Zawiszy Czarnego“, zastępowy Dobrucki Aleksander, ucz. kl. IV; zast. III „Mohortczyków“, zast. Kita Adolf, ucz. kl. VI — zast. IV „Kościuszkowczyków“, zastępowy Tyczyński Felicjan, ucz. kl. VI.

Praca w drużynie postępowała wedle zgóry ułożonego szczegółowego planu, zamkniętego w ramach ogólnych planu pracy Komendy Hufca Harcerzy w Tarnopolu. Fundamentem tego planu było pogłębienie harcerskości w duszach chłopców i posunięcie się każdego o jeden stopień wyżej w hierarchji stopni harcerskich.

Na 43 członków drużyny, 28 posiada stopień „młodzika“, 8 stop. „wywiadowcy“, 1 chłopiec ma stopień „ćwika“. W kierunku zdobycia przez wszystkich wyższego stopnia winna iść praca w przyszłym roku szkolnym.

Do obozów letnich w okresie wakacyjnym zgłosiło się 18 chłopców, a to: do obozu P.W. i W.F. 2; na obóz hufca tarnopolskiego 10; na kurs szybowcowy 2; na kurs dla drużynowych 3; na kurs instruktorów pionierki 1.

W ciągu roku szkolnego odbyło się 25 odpraw zastępowych, 10 zbiórek zastępu zastępowych, 44 zbiórek drużyny, w tem 6 wycieczek, połączonych z ćwiczeniami polowemi, 124 zbiórek zastępów, z czego 18 na wolnem powietrzu. Drużyna urządziła jedną wycieczkę do Romanowego Siola, połączoną z biwakowaniem. W ciągu roku dzięki urządzonym zawodom między zastępami powiększył się znacznie inwentarz drużyny, oraz apteczka.

Biblioteka harcerska powiększyła się w ciągu roku szkolnego o 30 książek, licząc obecnie 73 tomów.

Dochody drużyna czerpała ze składek członków, imprez i subwencji Koła Rodzicielskiego.

Obroty w kasie drużyny wykazują po dzień 31. V. 1933 r.	
w przychodach	182·85 zł.
w rozchodach	132·85 zł.
saldo wynosi	50·— zł.

Nadto drużyna ma na książeczkę Kasy Oszczędności miasta Tarnopola Nr. 46.104 złożone 127·51 zł.

Drużynę cechuje dobry nastrój harcerski i stała dążność do realizacji prawa harcerskiego. Drużyna posiada własną izbę harcerską w gimnazjum.

3. *Opieka lekarska.*

Lekarz szkolny poświęcał na opiekę lekarską i nadzór higieniczny cztery godziny tygodniowo. W roku sprawozdawczym przeprowadził lekarz szkolny 360 badań indywidualnych z uwzględnieniem wszystkich pomiarów ciała, oraz zbadał 136 uczniów, zgłaszających się do niego ambulatoryjnie po poradę lekarską. Pozatem zbadani zostali wszyscy członkowie hufca szkolnego PW. przed wyjazdem na obóz letni, uczniowie harcerze przed wyjazdem na obóz harcerski, oraz uczniowie, biorący udział w kolonji letniej, zorganizowanej przez Straż Przednią. Z chorób zakaźnych zaszły tylko sporadyczne wypadki grypy i jeden wypadek zachorowania na płonicę. Chorzy uczniowie powracali do zajęć szkolnych dopiero po upływie przepisanego terminu izolacji i po zbadaniu ich przez lekarza szkolnego. Uczniów chorych na gruźlicę płuc prześwietlał lekarz szkolny promieniami Röntgena w Ośrodku Zdrowia kilkakrotnie, mając ich w stałej obserwacji. Gruźlicy płuc niebezpiecznej dla otoczenia nie zanotowano.

Na wniosek lekarza szkolnego zwolniło Kuratorjum O. S. L. 6-ciu uczniów zupełnie z ćwiczeń fizycznych, we własnym zaś zakresie zostało zwolnionych 21 uczniów na czas dłuższy, jednak nie przekraczający 3 miesięcy. Z młodzieżą szkolną miał lekarz szkolny w czasie tygodnia przeciwgruźliczego pogadankę na temat: „Gruźlica jako choroba społeczna“. Własnej kolonji wakacyjnej Zakład nie zorganizował, natomiast weźmie młodzież szkolna udział w obozie P. W. w Pasiecznej, w obozie P. W. miejscowym, w obozie harcerskim w Kosowie i w kolonji zorganizowanej przez Obywatelską Straż Przednią w Gdyni. — W czasie od 1 X do 1 V 1933 roku byli uczniowie dożywiani przez Koło Rodzicielskie, otrzymując gorące śniadanie, składające się ze szklanki kakao względnie mleka oraz bułki. Dziennie wydawano około 80 śniadań, z których korzystała przeważnie młodzież dojeżdżająca i niezamożna.

Stan zdrowotny uczniów według sprawozdania lekarza szkolnego.

Klasa	Liczba dzieci zbadanych	Liczba wypadków śmierci	Odżywianie			Powiększenie gruczołów chłonnych, zewnętrznych	Skrzywienie kręgosłupa	Wady serca	Przepekliny	Gruźlica		Wady wymowy		Wzrost		Stuch		Zwolniono z ćw. cielesn.	
			dobrze	średnie	złe					a) płuc, czynna ew. potw. bad. bakt.	b) gruczołów zewn. (top.) lub śródpiers.	jąkanie	inne	inne cierpienia oczu	wady wzroku	cierpienia uszu	wady słuchu	zupelnie	na czas dłuższy
II	51	—	24	25	2	2	—	—	—	4	1	—	3	4	—	—	—	—	5
III	38	—	23	14	1	1	—	—	—	3	—	—	5	3	—	—	—	—	4
IV	33	—	17	14	2	1	—	—	—	3	—	—	5	1	—	—	—	1	4
V	30	—	9	18	3	—	1	1	—	2	—	—	3	3	2	—	—	—	3
VI	29	1	15	13	1	1	—	—	—	1	—	—	3	1	1	—	—	1	1
VII	20	—	8	11	1	—	1	—	—	2	—	—	2	—	1	—	—	2	2
VIII	30	—	20	10	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	—	—	—	2	2
Ogółem	231	1	116	105	10	5	4	2	1	4	15	1	21	15	4	—	—	6	21

Stan zębów uczniów przedstawiono w osobnym sprawozdaniu lekarza-dentysty.

1. Opieka dentystyczna.

Opiekę dentystyczną sprawowała lekarz-dentystka, Wanda Hordyńska-Beneszkowa. Gabinet dentystyczny szkolny mieści się w lokalu Państw. Seminarjum Nauczycielskiego Męskiego w Tarnopolu. Uczniowie korzystali z ambulatorjum dentystycznego 2¹/₂ godz. tygodniowo; pomoc dentystyczną opłacało Koło Rodzicielskie.

A. Wyniki oględzin uczniów.

Ogólna liczba zbadanych uczniów podług klas (w nawiasie ogólna liczba uczniów kl.)

Ila i b	III	IV	V	VI	VII	VIII	Ogółem
12 (47)	— (36)	7 (29)	8 (29)	9 (28)	5 (20)	11 (29)	52 (198)

Z ogólnej liczby zbadanych zupełnie zdrowe zęby miało

Czyści zęby codziennie

„ „ rzadko

„ „ nigdy

Zgryz prawidłowy u

„ nieprawidłowy u

Brak zębów stałych u

Pnie do usunięcia po zębach

Ubytki do plombowania po zębach

Przetoki (fistule) przy zębach

Stan dziąseł prawidłowy miało

„ „ chorobliwy „

Kamień (osad) obecny u

Kamienia (osadu) brak u

ucz.	zębów	
4		
25		
25		
2		
48		
4		
15	23	
16	26	pni
47	136	ubytków
1	1	przetok
45		
7		
18		
3+		

B. Dokonano rękoczynów.

Założono plomb w zębach trzonowych

„ „ „ w siekaczach

Pnie usunięto u

Zapalenie ew. zgorzeł miazgi wyleczono

Kamień (osad) usunięto u

ucz.	zębów	
7	10	plomb
5	10	plomb
4	7	pni
14	17	przypadk.
11	—	

Liczba uczniów w poszczególnych klasach, mających doprowadzoną jamę ustną do porządku czy to w szkole, czy poza szkołą (w nawiasie ogólna liczba uczniów w klasie)

Ila i b	III	IV	V	VI	VII	VIII
1 (47)	— (36)	2 (29)	3 (29)	1 (28)	2 (20)	4 (29)

		Plomb
Założono	plomb krzemowych (porcelan.)	9
"	" amalgamatowych . . .	11
"	" cementowych . . .	6
O g ó ł e m .		26

G. Współdziałanie domu ze szkołą.

Współdziałanie domu ze szkołą w porównaniu z rokiem ubiegłym cechowało większe obopólne zrozumienie tego jeszcze nie bardzo popularnego czynnika wychowawczego. Jeżeli formy tego wzajemnego współdziałania pozostały te same, to jednak w ramach tych form zaznaczało się ono głęboką życzliwością i troską o dobro i przyszłość wychowanków ze strony grona nauczycielskiego Zakładu jak również ufnością ze strony rodziców w stosunku do wychowawców ich dzieci. Poza odbywanymi raz w miesiącu konferencjami nauczycieli z rodzicami, względnie opieką domową w sprawie zachowania się uczniów i ich postępów w nauce bardzo częste były też indywidualne konferencje nauczycieli z rodzicami szczególnie klas niższych, czemu zawdzięczać należy zapobieganie w czas szkodliwemu zaniedbywaniu się ucznia w nauce lub niewłaściwemu jego zachowaniu się.

Wyłomem w formach współdziałania domu ze szkołą były próby założenia patronatów klasowych, które pozytywnym i nader owocnym rezultatem uwieńczone zostały jedynie w kl. III, gdzie Patronat rodzicielski współpracował bardzo wydatnie i w najlepszej harmonii z wychowawcą klasy nad wychowaniem młodzieży.

Dużą rolę pozatem we współdziałaniu domu ze szkołą miało Koło Rodzicielskie, które rozwijało swą coraz żywszą działalność, pozostając w ciągłym kontakcie z Radą Pedagogiczną.

1. Koło Rodzicielskie.

W dniu 15 października 1932 r. odbyło się Walne Zebranie rodziców uczniów I. Państwowego Gimnazjum w Tarnopolu.

W imieniu służbowo nieobecnego Dyrektora Zakładu przemówił do rodziców prezes ustępującego Zarządu Koła rodzicielskiego. — W przemówieniu swoim zwrócił szczególną uwagę na zadanie szkoły i domu. — Zadanie to polegać winno na wy-

robieniu w uczniach nastawienia państwowego. — Z kolei prelegent zaznaczył, że jeżeli dzisiaj we wszystkich niemal szkołach powstają Koła Rodzicielskie, to li tylko z powodu tej słusznej i przeogromnej troski szkoły i rodziców, o obywatelskie i państwowe wychowanie młodzieży, od której w dużej mierze zależy przyszłość Państwa naszego i której nie wolno niczego z dobytku państwowego zmarnować, ale owszem dobytek ten w przyszłości utrwać i rozszerzać.

W dyskusji, jaka się po przemówieniu wywiązała, zwrócono szczególną uwagę na znalezienie płaszczyzny współpracy domu ze szkołą. W czasie dyskusji większość rodziców była za powołaniem do życia t. zw. patronatów klasowych, na posiedzeniach których mogliby się rodzice odnośnych uczniów częściej porozumiewać z gronem profesorów.

Po przedstawieniu sprawozdania z działalności Komitetu Rodzicielskiego i udzieleniu absolutorjum ustępującemu Zarządowi wybrano na rok szkolny 1932/33 nowy Zarząd Koła Rodzicielskiego, którego skład przedstawia się następująco:

Prezes: P. Kpt. Fritz Jan, zast. prez.: p. Czekanowski Michał,
sekretarz: p. Stern Mojżesz, skarbnik: p. Pytłowa Irena.

Członkowie: P. Pytel — Dyrektor Gimnazjum, p. Rzepnijski, p. Dr. Machalski, p. Wiśniewski, p. Lercher, p. Buła, p. Dr. Hass, p. Dr. Auerbach, p. Brzozowska, p. Solarska, p. Jaworski, p. Głębowiczowa, p. Zamojre, p. Tyczyńska, p. Koffler, p. Tomaszewska, p. Porębski.

Do Komisji rewizyjnej wybrano: p. Tustanowskiego, p. Asta, p. Gelbera.

Po wyjeździe p. Tomaszewskiej w skład Zarządu weszła p. Jakobiszynowa.

Zarząd po ukonstytuowaniu się przystąpił do pracy z następującym programem:

1) Wyrobienie w młodzieży przedewszystkiem nastawienia państwowego i obywatelskiego.

2) Współpraca rodziców z gronem nauczycielskiem nad wychowaniem moralnem i fizycznym.

3) Nawiązanie bezpośredniego kontaktu rodziców z młodzieżą szkolną, czy to podczas dyżurów na przerwach, czy też w czasie zebrań, obchodów szkolnych i wycieczek.

4) Pomoc naukowa.

5) Niesienie pomocy materialnej najbiedniejszym uczniom.

6) Ostateczne ufundowanie sztandaru dla młodzieży I. Państwowego Gimnazjum im. Wincentego Pola w Tarnopolu.

7) Urządzenie wycieczek krajoznawczych.

Program pracy nakreślony przez nowo wybrany Zarząd został w całości wykonany, już to przez sam Zarząd, już to przez patronaty powołane do życia przy poszczególnych klasach niższych tut. Zakładu.

Współdziałanie Koła Rodzicielskiego z gronem nauczycielskim, które w roku szkolnym 1931/32, było w stadjum szukania wspólnej płaszczyzny współpracy domu i szkoły, odbywało się na zebraniach patronatów szkolnych i Zarządu Koła Rodzicielskiego, a następnie w czasie dyżurów szkolnych, wycieczek, zabaw i obchodów szkolnych.

Szczególnie dzięki lojalnemu ustosunkowaniu się grona nauczycielskiego i niezmordowanej pracy wszystkich członków Koła Rodzicielskiego kontakt bezpośredni rodziców z profesorami i młodzieżą był zawsze utrzymany.

To też Koło Rodzicielskie, wywiązując się tak chlubnie ze swoich zadań w interesie li tylko dobra naszych przyszłych obywateli Państwa, daje pełną rękojmię, że w obranym kierunku pójdzie w przyszłym roku dalej, zapisując się rok rocznie coraz to zaszczytniej na polu współpracy nad wychowaniem młodzieży.

Akcja dożywiania młodzieży szkolnej.

Poza współdziałaniem z gronem nauczycielskim nad wychowywaniem młodzieży i opieką moralną nad nią prowadziło Koło, podobnie jak w poprzednich latach, bardzo owocną i pożyteczną akcję nad podtrzymaniem zdrowia młodzieży przez jej dożywianie. Polegało ono na tem, że biedniejsi i dojeżdżający uczniowie w liczbie 80 otrzymywali na dużej przerwie gorący posiłek w postaci bułki i szklanki gorącego mleka lub kakao.

Posiłki wydawano bezpłatnie lub za minimalną dopłatą, uiszczaną miesięcznie.

Akcja dożywiania trwała od 1. X. 1932 r. do 1. V. 1933 r. i w tym czasie wydano razem 1136 posiłków.

W akcji tej były czynne następujące Panie: Dyr. I. Pytłowa, Sędzina Rzepnijska, Rejentowa Filipczakowa, Dyr. Solarska, Prof. Szmilewska, Nacz. Brzozowska, P. Tyczyńska, P. Jakobiszynowa, P. Kostrakiewiczowa, P. Porębska i inne.

Sprawozdanie kasowe Koła Rodzicielskiego za rok szkolny 1932/33.

P r z y c h ó d :

1. Pozostałość z r. szk. 1931/32	1942-74 zł.
2. Wkładki członków w r. szk. 1932/33	1047 50 "
3. Składki na pomoc dentystryczną dla ucz.	418-00 "
4. Procent od kapitału na książk. oszczęd.	142 68 "
5. Dochód z imprez i zabawy tanecznej	514 78 "
6. Od Dyrektora gimnazjum na sztandar	120 00 "
7. Od b. uczniów gimnazjum na sztandar	396-14 "

R a z e m . . . 4581-84 zł.

S u m a . . . 4581-84 zł.

R o z c h ó d :

1. Zapomogi dla biednych ucz. i dożywianie	272-07 zł.
2. Subwencje dla Drużyny harcerskiej i Czytelni uczniów	226 00 "
3. Otwarcie konta czekowego w P. K. O.	76 65 "
4. Korespondencja, druki, porto w związku z gromadz. funduszu sztandarowego	27 15 "
5. Gwoździe do sztandarów innych szkół	10-30 "
6. Zakupienie książek z działu "Współ-praca domu ze szkołą"	22-60 "
7. Na pomoc dentystryczną i ambulatorjum do dyspozycji Dyrekcji gimn.	418-00 "
8. Zadatek na sztandar i koszta wyjazdu do Lwowa	676-40 "

R a z e m . . . 1729-17 zł.

Gotówka na książeczkę w Kasie Oszczęd.
m. Tarnopola Nr. 46-572 2106-53 "
W P. K. O. na koncie Koła Rodzicielsk.
Wierzytelności (pożyczki zwrotne) 396-14 "
" 350-00 "

S u m a . . . 4581-84 zł.

2. Bursa polska im. Maurycego Maciszewskiego.

Bursa Polska im. Dr. Maurycego Maciszewskiego jest własnością Towarzystwa Bursy Polskiej. Prezesem jest dyrektor Państwowego Gimnazjum I im. W. Pola, Dominik Pytel.

Ujemny wpływ kryzysu ekonomicznego, widoczny w bursie od kilku lat, uwydatnił się w tym roku w jeszcze wyższym stopniu. Mimo zamknięcia Bursy T. S. L., mimo dalszego obniżenia opłat miesięcznych i powiększenia procentu zniżek, znowu zmniejszyła się liczba wychowanków. Na początku roku szk. 1932/33 liczyła Bursa Polska 28 wychowanków, między nimi 17 wychowanków z Państwowego Gimnazjum I, 7 wychowanków z Państwowego Gimn. II, 3 wychowanków z Państw. Gimn. III, 1 wychowanek ze szkoły powszechnej. Jednak w ciągu roku liczba ta stopniała powoli do 22 wychowanków, z których 14 uczęszczało do Państw. Gimn. I, 4 do Państw. Gimn. II, 3 do Państwowego Gimn. III, 1 do szkoły powszechnej.

W bieżącym roku szkolnym Zarząd Bursy znowu obniżył opłatę miesięczną z 55 zł. na 50 zł., zostawiając wpisowe w dotychczasowej wysokości 10 zł. i przyznał uczniom jeszcze więcej ulg w opłatach niż w poprzednim roku. To też na początkową liczbę 28 tylko 18 płaciło pełną opłatę 50 zł., 1 — 40 zł., 1 — 35 zł., 2 po 30 zł., 3 po 25 zł., 1 — 20 zł., 2 zaś było całkiem uwolnionych od opłaty. Zniżki wynosiły razem 19.3% opłat zamiast normalnych 10%. W ciągu roku ten procent powiększał się coraz bardziej, dochodząc w końcu do 20%. Na końcową liczbę 22 wychowanków już ledwie 12 wychowanków płaciło po 50 zł., 3 było całkiem uwolnionych od opłaty, 1 płacił 17.50 zł., 1 — 35 zł., 1 — 30 zł., 3 po 25 zł.

Wyplacalność także się pogorszyła w porównaniu z poprzednim rokiem, gdyż mimo mniejszej liczby wychowanków a większych ulg zaległości wynoszą tak samo, jak w roku poprzednim, przeciętnie 10 zł. miesięcznie. W czasie ostatnich wakacyj Zarząd Bursy zdołał wreszcie zaprowadzić znacznym kosztem z pieniędzy składanych od kilku lat instalację wodociągową, klozety i umywalnie i ulepszyć urządzenia kanalizacyjne. W ten sposób polepszyły się warunki higieniczne w Bursie, co było stałą troską Zarządu. Ten wysiłek finansowy wyczerpał zupełnie zasoby Bursy Polskiej tak, że wszelkie inne adaptacje, konieczne w zniszczonym przez wojnę budynku, muszą być odłożone na czas nieograniczony.

Bursa Polska daje swoim wychowankom prócz utrzymania opiekę i nadzór i stara się zgodnie z duchem wychowania państwowo-twórczego, obowiązującego w szkołach państwowych, wychowywać swoich wychowanków na zdrowych, światłych, karnych i ofiarnych obywateli Państwa Polskiego.

O duchu, jaki ożywia wychowanków naszej Bursy, świadczy najlepiej tłumny i twórczy udział wychowanków w wszelkich uro-

czystościach państwowych, obchodzonych w naszym gimnazjum i z drugiej strony fakt, że kierownictwo Gminy Szkolnej naszego gimnazjum i gmin klasowych spoczywa w przeważnej części w ręku wychowanków Bursy Polskiej, mimo ich małej liczby w stosunku do liczby uczniów całego gimnazjum. Tak samo w pracy Przynosobienia Wojskowego, Harcerstwa i wszelkich sportach wychowankowie bursy zajmują pierwsze miejsce. Jest to wpływ wysokiego uspołecznienia i wyrobienia obywatelskiego, jakie uczniowie nabywają w bursie. To samo można powiedzieć o wynikach w nauce, które poza paru wyjątkami, są bardzo pomyślne.

Stan zdrowotny bursy był zupełnie normalny. Liczniejsze choroby, przeważnie wskutek przeziębienia, okazywały się tylko w porze chłodnej. Ale i te choroby nie mogły się rozszerzyć, bo chorych przenosi się natychmiast do infirmerji, odosobnionej od reszty bursy. Poważniejszych chorób wogóle nie było wśród wychowanków.

Opiekę lekarską od końca poprzedniego roku sprawuje nadal Dr. Jan Marjan Schmidt.

Prefektem Bursy jest profesor Państwowego Gimnazjum I Marjan Kosiak, który prowadził wszystkie czynności administracyjne i kancelaryjne, sprawował nadzór pedagogiczny i zarządzał budynkiem bursy.

VI. Kronika Zakładu.

1 września 1932 r. rozpoczął się rok szkolny 1932/33 nabożeństwem w kościele parafjalnym. Po nabożeństwie wróciła młodzież do Zakładu, gdzie odczytano jej podział godzin.

Dnia 2 września wzięła młodzież udział w żałobnym nabożeństwie za spokój duszy ś. p. Prezydent. Michaliny Mościckiej. Po nabożeństwie wróciła młodzież na lekcje.

Dnia 14 września w ogólnej żałobie państwowej z powodu tragicznego zgonu lotników ś. p. Franciszka Żwirki i ś. p. Inż. Wigury Stanisława Zakład wziął udział w nabożeństwie żałobnym, poczem odbyła się dalsza nauka.

Dnia 21 września młodzież wysłuchała prelekcji o próbnym nalocie lotniczo-gazowym na miasto Tarnopol. Wielu uczniów Zakładu pełniło w dniu nalotu obowiązki w drużynie alarmowo-ostrzegawczej.

Dnia 28 września po południu była młodzież w sali Sokoła na inscenizacji powieści H. Sienkiewicza pt. „W pustyni i puszcy“ wystawionej przez Teatralny Zespół z Lublina.

Dnia 28 i 29 września odbyła młodzież katolicka spowiedź i przystąpiła do Komunii św.

Dnia 1 października uczniowie, którzy pełnili funkcję komisarzy przy spisie ludności w r. 1931 otrzymali z rąk Starosty Tarnopolskiego odznaki honorowe „Za ofiarną pracę“.

Dnia 16 października po lekcji piątej wysłuchała młodzież audycji radiowej poranku szkolnego, urządzonego przez Kuratorium O. S. L. ku czci Fryderyka Chopina.

Dnia 18 października była młodzież na filmie p.t. „Pogromcy Przeszłości“, wyświetlanym na cele L. O. P. P.

Dnia 26 października zwiedzał Zakład Pan Kurator Okręgu Szkolnego Lwowskiego, Jerzy Gadomski w towarzystwie Pana Wizytatora Tuleji.

Dnia 29 października jako w „Dniu Oszczędności“ przeprowadzone zostały we wszystkich klasach pogadanki oraz rozdano uczniom broszurki pt. „Oszczędzajcie!“.

Od 30/X do 2/XI trwały ferje z okazji Wszystkich Świętych.

Dnia 5 listopada młodzież wysłuchała wykładu p. H. Cieśli pt. „Wyspiański jako plastyk“.

Dnia 11 listopada obchodził Zakład uroczystość 14 rocznicę odzyskania niepodległości Państwa Polskiego dziękczynnym nabożeństwem i porankiem szkolnym.

Dnia 17 listopada była młodzież po południu na przedstawieniu „Wesela“ Stanisława Wyspiańskiego, które dał Zespół artystów krakowskich Pilarskiego z okazji 25-letniej rocznicy śmierci poety.

Dnia 25 listopada po południu była młodzież na przedstawieniu kinowem pt. „W krainie baśni i cudów“.

Dnia 26 listopada odbyło się zebranie towarzyskie Grona nauczycielskiego, Koła Rodzicielskiego i młodzieży szkolnej.

Dnia 29 listopada w rocznicę Powstania Listopadowego wysłuchała młodzież Mszy św. w kościele parafjalnym, następnie wróciła na normalną naukę.

Dnia 15 grudnia odbyły się w kościele parafjalnym, cerkwi i synagodze nabożeństwa żałobne za duszę Pierwszego Prezydenta Rzeczypospolitej, ś. p. Gabryela Narutowicza, w których wziął udział cały Zakład. Wieczorem była delegacja uczniów na uroczystej akademji w sali Magistratu.

Dnia 21 grudnia była młodzież na Uroczystym Wieczorze urządzonego przez zakłady średnie w Tarnopolu z okazji „Dni Szopenowskich“.

Dnia 22 grudnia zakończono I półrocze rozdaniem świadectw półrocznych po lekcjach szkolnych.

Od 22 grudnia 1932 r. do 15 stycznia 1933 r. trwały ferie zimowe. W czasie ferij była otwarta świetlica uczniów.

Dnia 16 stycznia 1933 r. rozpoczęło się II półrocze normalną nauką.

Dnia 21 stycznia w rocznicę Powstania Styczniowego wzięła młodzież udział w nabożeństwie. W niedzielę zaś 22 stycznia odbył się po nabożeństwie Poranek szkolny.

Dnia 31 stycznia 1933 r. młodzież była po południu na przedstawieniu filmu pt. „Bezimienni bohaterowie“.

Dzień 1 lutego, jako dzień Imienin Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Ignacego Mościckiego, obchodził Zakład bardzo uroczystie. Grono nauczycielskie z młodzieżą wzięło udział w nabożeństwach w kościele, cerkwi i synagodze. Po nabożeństwach odbył się Uroczysty Poranek ku czci Dostojnego Solenizanta.

Dnia 17 lutego uczciła młodzież po 4-tej lekcji porankiem szkolnym 13-letnią rocznicę odzyskania przez Polskę dostępu do morza.

Dnia 18 lutego urządziło Koło Rodzicielskie dla uczniów klas wyższych zabawę taneczną, która trwała od godz. 17 do 23.

Dnia 20 lutego wzięła młodzież udział w pogrzebie ś. p. Andrzeja Procyka, ucz. kl. VI.

Dnia 8 marca po południu byli uczniowie na wykładzie Szkoły Podchor. Rez. p. t. „O skropleniu powietrza i innych gazów“ w lokalu Białego Krzyża. Na wykładzie pokazano młodzi. skroplone powietrze, które prelegent przywiózł z Krakowa.

Uroczystość Imienin Marszałka Józefa Piłsudskiego, obchodził Zakład w sobotę dnia 18 marca, biorąc udział w solennych nabożeństwach odprawianych w świątyniach wszystkich wyznań, defiladzie oraz Uroczystym Poranku szkolnym, urządzonym przez młodzież.

Dnia 20 marca wzięła młodzież udział w pogrzebie ś. p. Ks. Tomasza Borodajkiewicza, profesora III państw. gimn., który udzielał nauki religii gr. kat. również uczniom tutejszego Zakładu.

Dnia 22 marca wzięła młodzież udział w nabożeństwie żałobnym za spokój duszy ś. p. Arcybiskupa Józefa Bilczewskiego.

Dnia 24 marca po południu była młodzież na koncercie propagandowym reprezentacyjnej orkiestry Marynarki Wojennej w Gdyni.

W dniach 2—4 kwietnia odbyły się rekolekcje zakończone spowiedzią i Komunją św.

Dnia 6 kwietnia po południu była młodzież na przedstawieniu filmu pt. „Krwawy Wschód“.

Dnia 6 kwietnia byli uczniowie na przedstawieniu „Wesela“ Wyspiańskiego danem przez młodzież gimnazjum w Trembowli.

Ferje Wielkanocne trwały od 13 do 18 kwietnia.

Dnia 30 kwietnia uczniowie wzięli udział w nabożeństwie i święcie harcerskiem.

Dnia 2 maja odbył się Uroczysty Wieczór szkolny urządzony przez Gminę szkolną ku uczczeniu Konstytucji 3-go Maja, poczem młodzież harcerska złożyła hołd dla Pana Prezydenta R. P. i Pana Marszałka Piłsudskiego na ręce Pana Wojewody Tarnopolskiego.

Dnia 3 maja młodzież wzięła udział w nabożeństwie, odprawionem na boisku sportowem i w defiladzie przed Władzami.

Dnia 4 maja byli uczniowie w kinie „Sztuka“ na filmie pt. „Polonia Restituta“.

Dnia 7 maja byli uczniowie na tragedji „Protesilas i Laodamja“, odegranej w sali „Sokoła“ przez młodzież państwowego gimnazjum w Czortkowie.

Dnia 10 maja staraniem Wojewódzkiego Komitetu „Roku Sobieskiego“ wyświetlany został dla młodzieży tutejszego Zakładu film pt. „Czemp“.

Dnia 16 maja wysłuchali uczniowie wykładu p. H. Cieśli pt. „Legjony w malarstwie i plastyce“.

Dnia 20 maja byli uczniowie na Akademji urządzonej w sali „Sokoła“ z okazji „Tygodnia L. O. P. P.“

Dnia 21 maja młodzież wzięła udział w nabożeństwie i defiladzie L. O. P. P.

Dnia 25 maja z okazji „Święta Dziecka“ wzięli uczniowie kl. II i III udział w nabożeństwie i w poranku w sali Sokoła.

Dnia 28 maja młodzież wzięła udział w uroczystościach P. W. i W. F.

Dnia 29 maja byli uczniowie na przedstawieniu kinowem pt. „Indostan“, urządzonem na dochód Legji Inwalidów Wojennych.

W dniach 30 i 31 maja przystąpili uczniowie do spowiedzi i Komunji św.

Dnia 1 czerwca odbyły się dla młodzieży wykłady p. St. Błońskiego pt. „Z biegiem Wisły“ i „Style“.

Dnia 4 czerwca odbyła się całodzienna wycieczka do Oleska i Podhorzec, w której wzięło udział 80 uczniów pod opieką dwóch nauczycieli i członków Koła Rodzicielskiego.

Dnia 12 czerwca pogadankę o spółdzielczości przeprowadził z uczniami prof. Graubart Ozjasz.

Dnia 14 czerwca zakończono rok szkolny uroczystem nabożeństwem w kościele parafjalnym i cerkwi i rozdaniem świadectw.

Dnia 9 września 1932 r. zmarł we Lwowie
po długich i ciężkich cierpieniach ś. p.

WIAKOWSKI KAZIMIERZ

były profesor tutejszego Zakładu

w którym pracował od r. 1909/10 do r. 1929/30

Cześć jego pamięci!

Dnia 19-go lutego 1933 r. zmarł po operacji
ś. p.

ANDRZEJ PROCYK

ucz. kl. VI

Młodzież wzięła gremjalny udział w pogrzebie
i w żałobnym nabożeństwie za spokój duszy
ogólnie lubianego kolegi.

VII. Statystyka uczniów z końcem r. szk. 1932/33.

	W KLASIE								Razem
	Ia	Ib	III	IV	V	VI	VII	VIII	
1) Liczba uczniów:									
Wpisanych na pocz. r. szk. 1932/33	27	25	39	34	30	29	22	31	237
W ciągu roku przybyło	—	—	1	—	—	—	—	—	1
W ciągu roku ubyło	3	—	3	3	1	3	2	2	17
Pozostało z końcem roku	24	25	37	31	29	26	20	29	221
2) Religja :									
Obrządku rzym.-kat.	13	15	14	12	7	14	8	17	100
Obrządku grecko-kat.	2	2	2	5	12	10	5	5	43
Ewangelickiego	—	—	1	—	1	—	—	—	2
Mojżeszowa	9	8	20	14	9	2	7	7	76
Razem	24	25	37	31	29	26	20	29	221
3) Według zamieszkania rodziców :									
Miejscowych	17	20	27	23	15	7	6	10	125
Z powiatu tarnopolskiego	1	—	—	1	4	5	7	17	35
Z okolic dalszych	6	5	10	7	10	14	7	2	61
Razem	24	25	37	31	29	26	20	29	221
Dojeżdżają koleją	2	2	3	—	5	6	4	—	22
Dochodzą ze wsi	—	—	—	1	—	1	1	—	3
Razem	2	2	3	1	5	7	5	—	25
4) Zatrudnienie rodziców :									
Rolnicy więksi posiad. ponad 50 ha	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Rolnicy średni posiadający 5-50 ha	—	1	4	2	2	6	1	1	17

VIII. Statystyka egzaminów dojrzałości.

A. Zwyczajny egz. dojrz. w terminie zimowym 1933.

a) Abiturjenci tutejszego Zakładu.

Zwyczajny egzamin dojrzałości z uczniami tutejszego Zakładu odbył się przed Państwową Komisją Egzaminacyjną, powołaną zarządzeniem Kuratorjum O.S.L. z dnia 16 stycznia 1933 Nr II.—21762/32, pod przewodnictwem Dyrektora Zakładu, Dominika Pytla.

Część pisemna egzaminu odbyła się w tutejszym Zakładzie wraz z abiturjentami Państwowego Gimnazjum III im. M. Kopernika w Tarnopolu oraz abiturjentkami Prywatnego Gimnazjum U. P. T. „Ridna Szkoła“ w Tarnopolu — w dniach 7, 8 i 9 lutego 1933 r.

Tematy wypracowań piśmiennych dla abiturjentów tut. Zakładu były następujące:

Z historii: (3 tematy do wyboru)

- 1) Uzasadnić, że wielkie państwa powstały dzięki geniuszowi i potędze wielkich ludzi.
- 2) Rewizjonizm niemiecki a Polska.
- 3) Gospodarcze znaczenie Gdańska dla Polski Jagiellońskiej, a Gdyni dla Polskiej współczesnej.

Z języka łacińskiego:

- 1) Cic. Tusk. I. 1—3.

Z matematyki:

- 1) Rozwiązać rachunkiem i rysunkiem układ równań:

$$xy = 6$$

$$x + y = 7$$

- 2) Promienie podstaw prostego ściętego stożka wynoszą $R = 8,2$ dm. $r = 5,6$ dm, a bok jest nachylony do podstawy pod kątem $\alpha = 64^{\circ} 38'$. Obliczyć promień kuli, która ma objętość równą objętości tego stożka.

Egzamin ustny odbył się dnia 14 i 16 lutego 1933 r.

Świadectwo dojrzałości otrzymali:

Gereta Włodzimierz, religji grecko-kat., urodzony dnia 19 lutego 1911 r. w Kozowie, pow. Brzeżany.

Góralski Jan, religji rzymsko-kat., urodzony dnia 22 sierpnia 1909 r. w Trześni, pow. Tarnobrzeg.

Ratycz Borys, religji grecko-kat., urodzony dnia 11 maja 1913 r. w Strusowie pow. Trembowla.

Rokicki Eustachy Stanisław, religji rzymsko-kat., urodzony dnia 13 listopada 1910 r. w Maksymówce, pow. Zbaraż.

Rybak Jarosław, religji grecko-kat., urodzony dnia 20 października 1912 r. w Mytnicy, pow. Skalał.

Sokił Tadeusz, religji grecko-kat., urodzony dnia 28 marca 1912 r., w Tarnopolu.

b) Abiturjenci państwowego Gimnazjum III w Tarnopolu.

Na zasadzie zarządzenia Kuratorjum O. S. L. z dnia 16-go stycznia 1933 r. Nr. II—21765/33 odbył się w tutejszym Zakładzie przed Państwową Komisją Egzaminacyjną, zamianowaną zarządzeniem Kuratorjum O. S. L. z dnia 16-go stycznia 1933 r. Nr. II—21978/33 piśmienny egzamin dojrzałości dla abiturjentów państwowego Gimnazjum III w Tarnopolu.

Tematy zadań piśmiennych były następujące :

Z języka polskiego: (3 tematy do wyboru)

- 1) Wyspiański współtwórca odrodzonej Polski
- 2) Krytyka współczesności polskiej u Słowackiego i Wyspiańskiego.
- 3) Rola prasy w życiu współczesnem.

Z historii:

(te same, co i dla abiturjentów tut. Zakładu).

Z matematyki:

1) Przez środek O koła, o stałym promieniu R , poprowadzono prostą i na niej obrano punkt A na prawo od środka koła, w odległości a od niego. Punkt A połączono z końcami cięciwy BC , prostopadłej do tej prostej OA tak, że odcinki AB i BC są do siebie prostopadłe. Wyznaczyć odległość x cięciwy od środka koła, podać ilość rozwiązań i wykonać rysunek na każdy przypadek rozwiązania.

2. Dana parabola $y=4x$ oraz dwa punkty $P(-1, 3)$ i $R(-2, 1)$:

a) Ułożyć równanie, którego środek leży na paraboli, które przechodzi przez wierzchołek paraboli i punkt P .

b) Ułożyć równanie stycznych do paraboli, prowadzonych z punktu R , oraz obliczyć kąt, jaki zawierają znalezione styczne.

Z fizyki:

1) Pociąg oddala się z szybkością 10 m/sek. od dzwonu, którego ton ma wysokość $n=500$. O ile ton tego dzwonu będzie wydawał się niższy człowiekowi, jadącemu tym pociągiem?

2) Soczewka dwuwypukła o promieniach krzywizny $r=7$ cm, $r=9$ cm daje obraz rzeczywisty. Jaki jest współczynnik załamania

materiału soczewki, jeśli odległość przedmiotu od niej wynosi 20 cm, a odległość obrazu 9 cm.

3) Składowa pozioma natężenia pola magnetycznego ziemskiego $h=0,2$ gaussa. Wiedząc, że kąt nachylenia igły magnetycznej w danym miejscu wynosi $i=60^\circ$, obliczyć, ile linii magnetycznych przecina powierzchnia stołu o wymiarach $a=1,2$ m, $b=0,75$ m.

4) Ile gramów miedzi należy użyć, by otrzymać 1 kg bezwodnego siarczanu miedzi? (ciężary atomowe: S=32: H=1.008: O=16: Cu 63.6).

Abiturjenci Państwowego Gimnazjum III w Tarnopolu zdawali ustny egzamin dojrzałości w swoim Zakładzie i tam otrzymali świadectwa dojrzałości.

Państwowej Komisji Egzaminacyjnej przewodniczył Dyrektor tuż. Zakładu Dominik Pytel.

c) Abiturjentki Prywatnego Gimn. U.P.T. w Tarnopolu.

Na zasadzie zarządzenia Kuratorjum O. S. L. z dnia 16-go stycznia 1933 r. Nr. II—21765/33 odbył się w tutejszym Zakładzie przed Państwową Komisją Egzaminacyjną, zamianowaną zarządzeniem Kuratorjum O. S. L. z dnia 16 stycznia 1933 r. Nr. II—21978/33 rozszerzony egzamin dojrzałości w języku polskim i ruskim dla abiturjentek Prywatnego Gimnazjum U. P. T. w Tarnopolu w terminie zimowym 1933 roku pod przewodnictwem Dyrektora Dominika Pytla.

Dla abiturjentek Pryw. Gimn. U. P. T. w Tarnopolu część pisemna egzaminu odbyła się w dniach 6, 7, 8, 9 i 10 lutego 1933 roku.

Tematy wypracowań piśmiennych były następujące:

Z języka polskiego: (do wyboru)

- 1) Obrzędy ludowe w literaturze polskiej i ukraińskiej.
- 2) Jakie hasła romantyzmu i pozytywizmu polskiego są dziś aktualne.
- 3) Misja kulturalna Polski w ciągu wieków?

Z języka łacińskiego:

Ustęp z Cic. Tusc. disp. I. V.

Z matematyki: (w języku ruskim)

- 1) Dane jest równanie $2x + 2mx + (m^2 - 4) = 0$. Przy jakim m 1) oba pierwiastki są dodatnie?
2) ujemne?
3) o różnych znakach?
- 2) Przekątne trapezu równoramiennego przecinają się pod kątem $2\alpha = 105^\circ 42'$; odcinki przekątnych wynoszą $m = 15$

cm, $n = 6$ cm. Obliczyć boki, powierzchnię oraz kąty tego trapezu.

Z języka niemieckiego:

- 1) Die politische und wirtschaftliche Bedeutung Polens im Osten Europas.
- 2) Mein bisheriger Lebenslauf und meine Pläne für die nächste Zukunft nach Beendigung der Mittelschule.
- 3) Sport im heutigen Leben.

Z języka ruskiego:

- 1) Szewczenko i Mickiewicz. (Schoże w jich doli i tworczości).
- 2) Idea altruizmu w ukraińskomu piśmenstwi.
- 3) Jak poborjuje nynisznia ludyna czas i prostir?

Część ustna egzaminu dojrzałości odbyła się w dniach 24 i 25 lutego 1933 r.

Do egzaminu zgłosiło się 8 kandydatek, odstąpiła od egzaminu 1, reprobowano 3, świadectwo dojrzałości otrzymały 4 kandydatki:

1. Antoniszyn Joanna,
2. Brykowycz Bohdanna Marja,
3. Burbela Stefanja,
4. Wynnycka Helena.

B. Zwyczajny egzamin dojrzałości

w terminie wiosennym 1933 r.

Zwyczajny egzamin dojrzałości z uczniami tutejszego Zakładu w terminie wiosennym 1933 r. odbył się przed Państwową Komisją Egzaminacyjną, zamianowaną zarządzeniem Kuratorjum O.S.L. z dnia 15 maja 1933 r. Nr. II-9714/33, pod przewodnictwem dyrektora Zakładu Dominika Pytla.

Część pisemna egzaminu odbyła się w dniach 22, 23, 26 i 29 maja 1933 roku.

Tematy wypracowań piśmiennych były następujące:

Z języka polskiego:

1. Krytyka współczesnego społeczeństwa u Wyspiańskiego.
2. Szczęście osobiste a obowiązek w „Trylogii“ Sienkiewicza i „Ludziach Bezdomych“ Żeromskiego.
3. Bohaterowie lotnictwa polskiego.

Z historii:

1. Polska w obronie chrześcijaństwa i cywilizacji Europy w odsieczy wiedeńskiej i w bitwie nad Wisłą. 1920 r.
2. W 600-lecie śmierci Łokietka i wstąpienia na tron Kazimierza Wielkiego. (Rozważania na temat Polski ówczesnej i dzisiejszej).

3. Prawa i obowiązki obywatela w dawnej a w dzisiejszej Polsce.

Z języka łacińskiego:

1. T. Livii. 1. XXXIII. c. 32.

Z matematyki:

1. Rozwiązać układ równań:

$$2x^2 - 3xy - y^2 = 4$$

$$x^2 - xy + 2y = 7$$

2. Obliczyć powierzchnię i objętość bryły, powstałej przez obrót trójkąta równoramiennego naokoło jednego ramienia jako osi, jeżeli podstawa trójkąta równać się będzie 16 cm., a kąt przy podstawie $52^{\circ} 16' 10''$.

Z języka greckiego:

Plat. Gorg. p. 523 A-C.

Egzamin ustny odbył się w dn. 19, 20 i 21 czerwca 1933 r.

Świadectwa dojrzałości otrzymali:

1. Babczyszyn Marcin, ur. 11 listopada 1913 r. w Łoszniowie, pow. Trembowla.

2. Dunajewski Kazimierz, ur. 5 stycznia 1915 r. w Kozłowie, pow. Tarnopol.

3. Grubiak Tadeusz, ur. 28 lipca 1914 r. w Kozowej, pow. Brzeżany.

4. Kamiński Antoni, ur. 16 stycznia 1914 r. w Poznance Hetmańskiej, pow. Skałat.

5. Kazik Karol, ur. 30 września 1913 r. w Kokutkowcach, pow. Tarnopol.

6. Kisiel Marjan, urodzony 15 lutego 1916 r. w Płotycy, pow. Tarnopol.

7. Kostrakiewicz Edward Michał, ur. 17 września 1914 r. w Tarnopolu.

8. Kozieł Aleksander, ur. 29 sierpnia 1914 r. w Nowym Targu.

9. Kromp Mieczysław, ur. 24 grudnia 1914 r. w Ostrówku, pow. Mielec.

10. Melnyczuk Longin, ur. 1 listopada 1913 r. w Tarnopolu.

11. Melech Zenobjusz, ur. 16 listopada 1913 r. w Mikulińcach, pow. Tarnopol.

12. Paliświat Paweł, ur. 28 czerwca 1912 r. w Ostapiu, pow. Skałat.

13. Skorupski Włodzimierz, ur. 29 listopada 1912 r. w Kociubińczykach, pow. Kopyczyńce.

14. Tustanowski Roman, ur. 23 listopada 1915 r. w Jezupolu, pow. Stanisławów.

15. Weitz Jachiel, ur. 3 maja 1912 r. w Kopyczyńcach.

16. Zaborski Roman, ur. 29 maja 1913 r. w Kozłowie, pow. Tarnopol.

Na podstawie egzaminu piśmiennego reprobowano 11 abiturjentów, jeden abiturjent nie zgłosił się do egzaminu ustnego.

C. Egzamin dojrzałości eksternów

w terminie wiosennym 1933 roku.

Na podstawie zarządzenia Kuratorjum O. S. L. z dnia 17-go lutego 1933 r. Nr. II—403/33 odbył się w tutejszym Zakładzie przed Państwową Komisją Egzaminacyjną, zamianowaną zarządzeniem Kuratorjum O. S. L. z dnia 15. marca 1933 roku Nr. II—7098/33 egzamin dojrzałości według typu humanistycznego dla eksternów w terminie wiosennym 1933 r. pod przewodnictwem dyrektora zakładu Dominika Pytla.

Część I-sza egzaminu przeprowadzona została komisjonalnie w godzinach popołudniowych w dniach 16, 17 i 18 marca 1933. Do części I-szej egzaminu dopuszczonych było 13 kandydatów, odstąpiło 4 kandydatów, egzaminowano 9 kandydatów.

Część pisemna II części egzaminu odbyła się w dniach od 20 do 24 marca 1933 roku.

Tematy wypracowań piśmiennych były następujące:

Z języka polskiego: (do wyboru)

1) Stefan Żeromski jako wódz duchowy współczesnego pokolenia.

2) Hasło Staszica: „Trzymajmy się morza“, jako nakaz doby dzisiejszej, w dążeniu do rozbudowy strategicznej, ekonomicznej i moralnej potęgi naszego Państwa.

3) „Pan Tadeusz“ — Księgą miłości Ojczyzny.

Z języka łacińskiego:

1) Cicero: Pro P. Sestio (urywek).

Z fizyki:

1) Przy pomocy krążka spuszczone na linowce pewien ciężar w dół, u drugiego końca liny uwiązano dla zwolnienia spadku ciężar $P = 50$ kg, który wzniósł się w ciągu 2 sekund na wysokość $w = 2$ m. Obliczyć, jak wielki ciężar spuszczone w dół na linie. (Przyjąć $g = 10$ m/sek).

2) Jaką ilość ciepła wytworzy prąd o natężeniu $i = 1.5$ amp. płynący przez przewodnik o oporze $r = 4$ ohm przez czas $t = 15$ min.?

3) a. Sposoby mierzenia prędkości światła, b. Zastosowanie soczewek w nauce i w życiu codziennym (z podaniem naukowego uzasadnienia).

Z matematyki:

1) Rozwiązać układ równań: $y^2 + 1 = 2(mx - y)$
 $2y - m = 2(x - 1)$

i przeprowadzić dyskusję ze względu na parametr m .

2) Najmniejszy bok stożka pochylego ma długość b i jest nachylony do płaszczyzny podstawy pod kątem α . Największy zaś pod kątem β . Podać objętość stożka. Wykonać obliczenie dla $B = 2$ dm, $\alpha = 58^\circ 36'$, $\beta = 32^\circ 48'$.

Z języka niemieckiego:

1) Welche Bücher haben meine bisherige Entwicklung beeinflusst und warum?

2) Welche unter den Erfindungen der letzten Jahrzehnte scheint mir die wichtigste zu sein und warum?

3) Eine traurige oder komische Episode aus meinem Leben.

Część ustna II części egzaminu odbyła się dnia 28 III 1933.

Świadectwo dojrzałości uzyskał: Pełech Aleksander, religii grecko-kat., urodzony dnia 22 stycznia 1908 r. w Jaryczowie Nowym, woj. lwowskiem.

Do egzaminu dojrzałości dopuszczono: 26 eksternów, z których 6-ciu odstąpiło od egzaminu i usprawiedliwiło odstąpienie, reprobowano w I i II części egzaminu 19 kandydatów, przyznano świadectwo dojrzałości 1 kandydatowi.

IX. Wykaz uczniów w roku sprawozdawczym.

Uwaga: W grupie pod literą A wymienieni są uczniowie, którzy ukończyli klasę z postępowaniem bardzo dobrym, pod literą B z postępowaniem dobrym, pod literą C z postępowaniem dostatecznym, pod literą D nieuczelnieni, pod literą E uczniowie, którzy opuścili zakład w ciągu roku szkolnego.

KLASA II A (26).

A) 1. Brzozowski Janusz Józef, 2. Jakobiszyn Zbigniew Marjan, 3. Jendres Zygmunt, 4. Paszkowski Marjan, 5. Zamojre Henryk.

B) 6. Bezen Maks, 7. Brenessel Henryk, 8. Czaczkes Herman, 9. Jaworski Jerzy Tadeusz, 10. Koziar Klemens, 11. Wolfenhaut Benzion, 12. Vogel Markus.

C) 13. Bauer Jan Michał, 14. Chmurko Eustachy, 15. Fałński Władysław (zastrz. z jęz. niem.), 16. Głębowicz Olgierd, 17. Hellreich Markus, 18. Raich Włodzimierz, 19. Rozenfeld Jakób (zastrz. z jęz. pol.), 20. Sakowski Roman, 21. Solarski Andrzej Jan, 22. Sobieszczuk Ireneusz, 23. Weinstein Leon, 24. Żurawik Kazimierz Bronisław.

E) 25. Held Henryk Michał, 1. XII. 1932, 26. Kowalski Stanisław Antoni, 5. XII. 1932.

KLASA II B (25).

A) 1. **Selzer Süskind**, 2. **Saphir Ludwik Marceli**.

B) 3. Kupferwasser Dawid, 4. Olearczyk Tadeusz Ryszard, 5. Ratycz Roman, 6. Rychlewski Tadeusz Wiktor, 7. Schreier Karol Józef, 8. Stasik Jan Józef, 9. Tor Stefan, 10. Tuny Albert.

C) 11. Bałaga Benon Bron., 12. Dijuk Eugenjusz, 13. Horwart Franciszek (zastrz. z jęz. pol.), 14. Krąpiec Mieczysław Józef, 15. Kuczer Orest Stefan (zastrz. z jęz. niem.), 16. Manheim Samuel Izak, 17. Michałowski Roman Mieczysław, 18. Oskroba Bronisław Tadeusz, 19. Rogalski Juljan Zdzisław, 20. Teichholz Boruch, 21. Walter Henryk Edward, 22. Weisstaub Józef.

D) 23. Dźwigaj Henryk Zbigniew, 24. Łyżniak Adam.

U w a g a: 25. Szmilewski Adam Władysław przeznaczony do egzaminu uzupełn. po ferjach z powodu długotrwałej choroby.

KLASA III (39).

A) 1. **Fritz Ryszard Mieczysław**, 2. **Hertman Dawid**, 3. **Rzepnijski Jerzy Artemi**, 4. **Tarnawski Stan. Kazimierz**.

B) 5. Ast Bernard, 6. Chuderski Aleksander Walerjan, 7. Czereda Tadeusz, 8. Eichen Karol Emil, 9. Gelber Zygmunt, 10. Klahr Schaje, 11. Marzec Zygmunt, 12. Pinc Stan. Franciszek, 13. Samborski Rudolf Kazimierz, 14. Schwarz Moszeh, 15. Stern Henryk, 16. Mandler Henryk Egon.

C) 17. Boszkiewicz Józef Mieczysław, 18. Gorczyński Jan Kazimierz, 19. Karausz Żarko (zastrz. z jęz. łać.), 20. Klein Herman, 21. Koffler Ludwik Marjan, 22. Kohut Jarosław, 23. Krell Michał (zastrz. z przyr.), 24. Kritz Abraham, 25. Kurz Mozes, 26. Moszkowicz Szymon, 27. Paril Markus, 28. Skibiński Szczepan, 29. Solarski Juljusz, 30. Sternberg Markus, 31. Szatkowski Janusz, 32. Schächter Lipe (zastrz. z jęz. łać.), 33. Teiber Maksymiljan Robert, 34. Thumim Asriel, 35. Walter Stanisław, 36. Zuckerman Jakób Chaim.

D) 37. Daum Oskar Henryk.

E) 38. Tomaszewski Wiesław Antoni, 29. XI. 1932, 39. Wychrysta Tadeusz Ludwik 24. II. 1933.

KLASA IV (33).

A) 1. **Bieler Herman**, 2. **Günsberg Szymon**, 3. **Hucajluk Orest**, 4. **Perlman Seweryn**.

B) 5. Bryk Henryk Franciszek, 6. Czaczkes Hirsch, 7. Drohobycki Włodzimierz, 8. Siekierka Kosma, 9. Sławny Kazimierz, 10. Wróbel Jan.

C) Auerbach Markus, 12. Chmielewski Zenon Orest, 13. Głiński Roman, 14. Heś Michał, 15. Huculak Adam Zdzisław, 16. Jaroszewski Adolf Albert, 17. Knopfholz Jakób Alehreis, 18. Koffler Edward, 19. Köppel Herman, 20. Liebergall Abraham

(zastrz. z jęz. grec.), 21. Nakoneczny Władysław, 22. Pawliszyn Bolesław Kasper, 23. Sass Phöbus (zastrz. z jęz. pol.), 24. Szczerbań Roman Stefan (zastrz. z jęz. łac.), 25. Teiber Rubin, 26. Teichholz Franciszek, 27. Teichholz Salomon, 28. Zaremba Edmund Adolf.

D) 29. Brumm Jehuda, 30. Szkwarkowski Kazimierz, 31. Szmorąg Franciszek.

E) 32. Frauenglas Juljusz, 17. IX. 1932, 33. Sąsiadek Tadeusz, 16. I. 1933.

KLASA V (30).

A) 1. **Bełza Michał**, 2. **Lehrer Boruch**, 3. **Pytel Adam Hieronim Marjan**, 4. **Tutkaluk Roman**.

B) 5. Atamaniuk Piotr, 6. Boszkiewicz Tadeusz, 7. Hrycaj Aleksander Mikołaj, 8. Pricak Emiljan, 9. Sydor Paweł.

C) 10. Berkowicz Joachim, 11. Dörn Wilhelm Franciszek Józef, 12. Frauenglas Izrael, 13. Futujma Stefan, 14. Gelber Maksymiljan, 15. Grochowski Jan, 16. Gruberg Izak, 17. Kobański Józef (zastrz. z jęz. grec.), 18. Kossowski Eugenjusz Bohdan, 19. Liszczyński Mirosław, 20. Lewicki Piotr, 21. Łysyj Rodjon (zastrz. z jęz. niem.), 22. Marbach Bernard, 23. Przewięda Adam, 24. Robak Bohdan, 25. Runiewicz Jan Kazimierz, 26. Schmirer Izak, 27. Teitelbaum Maurycy, 28. Terlecki Włodzimierz, 29. Wolfenhaut Maks.

E) 30. Fleischfarb Salomon Wolf, 1. XII. 1932.

KLASA VI (29).

A) 1. **Hass Jerzy Antoni**, 2. **Kita Adolf**, 3. **Maison Adam**, 4. **Szady Józef**.

B) 5. Dobrucki Aleksander, 6. Jarymowicz Aleksander, 7. Jasiński Aleksander, 8. Majka Grzegorz, 9. Porębski Władysław Piotr, 10. Tyczyński Felicjan Józef, 11. Wereszczak Juljan, 12. Winter Emanuel.

C) 13. Biskupski Stanisław, 14. Dziegała Michał, 15. Kaszuba Jan, 16. Małyk Mikołaj (zastrz. z jęz. niem.), 17. Matuszkiewicz Roman, 18. Olender Franciszek, 19. Pietrasz Jan, 20. Procyk Józef, 21. Rubin Władysław, 22. Solowodziński Włodzimierz, 23. Steiger Mozes, 24. Zahorański Bohdan.

D) 25. Chudzij Eugenjusz, 26. Paczowski Włodzimierz.

E) 27. Blatt Dawid, 1. XII. 1932, 28. Jaciuk Władysław 1. XII. 1932, 29. Procyk Andrzej, zmarł dnia 19. II. 1933.

KLASA VII (20).

A) 1. **Białowąs Mikołaj**, 2. **Eisenberg Salomon**, 3. **Po-
łotniana Mirosław**.

B) 4. Buczkowski Adolf, 5. Diakiw Roman, 6. Leśniowski Jan Bolesław.

C) 7. Batkowski Władysław, 8. Borkowski Roman, 9. Dziezic Ignacy, 10. Grubiak Franciszek, 11. Köppel Aleksander Maurycy, 12. Krzyszowski Marjan Kazimierz Józef, 13. Krzyżanowski Adam, 14. Landau Józef, 15. Łajdziak Michał, 16. Łysyj Włodzimierz, 17. Steinhauer Adolf, 18. Teitelbaum Natan, 19. Waltuch Samuel, 20. Zukerkandel Markus.

KLASA VIII (31).

A) 1. Kostrakiewicz Edward Michał, 2. Weitz Jachiel.

B) 3. Dunajewski Kazimierz, 4. Kamiński Antoni, 5. Kazik Karol, 6. Kozieł Aleksander, 7. Kromp Mieczysław, 8. Paliświat Paweł, 9. Tustanowski Roman Jan, 10. Zaborski Roman.

C) 11. Babczyszyn Marcin, 12. Grubiak Tadeusz, 13. Isserles Israel, 14. Iwanków Demjan, 15. Kisiel Marjan, 16. Mazurek Jan, 17. Melnyczuk Longin, 18. Melech Zenobjusz, Eustachy, 19. Morks Natan, 20. Niwes Juljusz, 21. Radaczyński Tadeusz, 22. Safir r. Lifschütz Mozes, 23. Skorupskij Włodzimierz, 24. Szczurko Emiljan Jakób, 25. Tomczuk Michał, 26. Winnikur Ferdynand 27. Wojtuś Jan, 28. Wynnyckij Jarosław.

D) 29. Ginsberg Pinkas.

E) 30. Martynów Włodzimierz 29. IX 1932, 31. Łomnicki Aleksander 16. I. 1933.

X. Informacje na rok szkolny 1933/34.

1. Rok szkolny 1933/34 rozpocznie się nabożeństwem dnia 20 sierpnia 1933 r. o godz. 8 rano, poczem 21 sierpnia zacznie się normalna nauka.

2. Egzaminy uzupełniające oraz wstępne za zezwoleniem Kuratorjum O. S. L. odbędą się 21 i 22 sierpnia 1933 r.

3. Podręczniki szkolne w roku szk. 1933/34 dla klas IV—VIII dawnego ustroju będą obowiązywać te same, co w r. szk. 1932/33. Wykaz podręczników dla kl. IV—VIII podany jest w westybulu gimnazjum. Natomiast dla kl. I nowego ustroju obowiązywać będą nowe podręczniki, które będą podane do wiadomości, gdy wyjdą z druku.

4. Uczniów obowiązuje przepisowy strój ćwiczebny na nauce ćwiczeń cielesnych składający się z wolnych płóciennych spodenek barwy granatowej, białej trykotowej koszulki z krótkimi rękawami oraz z wolnych na palcach mesztów, o podeszwie sznurkowej lub skórzanej.

5. Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa W.R. i O.P. z dnia 27-go marca 1933 r. Nr. T. Pr. 341/33 wprowadza się jednolity ubiór obowiązkowy dla wszystkich uczniów państwowych szkół średnich ogólno-kształcących. W roku szkolnym 1933/34 obowiązuje noszenie przepisanych czapek i tarcza barwy szkoły z numerem na marynarkach, bluzkach i płaszczach. Wzory są podane w westybulu Zakładu.

6. Rodzice wszystkich uczniów należą do Koła Rodzicielskiego i opłacają miesięczne wkładki w wysokości uchwalonej przez Walne Zgromadzenie.

W Tarnopolu, dnia 14 czerwca 1933 r.

Dominik Pytel
dyrektor gimnazjum

